

Pyhäjärvi

Perjantai 17. helmikuuta 2012

Pyhäjärveläisyyden vaali – Karjalan puolustaja

N:o 2 57. vuosikerta

Pyhäjärvi-juhlien valmistelut Huittisissa hiontaa vaille valmiit

– Juhlatilat on varattu jo vuosi sitten, ja nyt on ohjelmakin valmisteltu viimeisiä hiomisia varten valmiiksi. Työtehtäviä on jaettu vastuuhenkilöille, ja muutamia juhlatoimikunnan kokouksia on pidetty tilanteiden yhteenvedon varten, summaa Vpl.Pyhäjärvi-juhlien juhlatoimikunnan puheenjohtaja **Heikki Kiiski**.

Heinäkuun puolivälissä 14.-15.7.2012 pidettävien juhlien järjestelyvastuussa on Huittisten Karjalaseura ry, yhteistyössä Pyhäjärvi-Säätiön kanssa.

– Meillä on Karjalaseurassa n. 160 jäsentä, ja joukosta tuntuu löytyvän ihan mukavasti talkoolaisia. Piakkoin lähetettävässä jäsenkirjeessä muistutetaan vielä, että juhla järjestelyissä on kaikille halukkaille tekemistä. Tarvittaessa saamme varmasti apuakin, esimerkiksi palokuntalaisista liikenteenohjaukseen jne, toteaa Kiiski.

Juhlapaikkoina ovat Huittisten komea, keskia-

Juhlatoimikuntaa 18.1.2012 Huittisten toripuodin kahviossa. Vasemmalla edestä lukien Maili Huppunen, Seija Jokinen, Merja Inkinen, Pekka Lehtinen. Oikealta edestä lukien: Paavo Punkari, Markku Evala, Pauli Paukku, Nina Naatula ja pöydän päässä Heikki Kiiski. Kuva: Yrjö S. Kaasalainen.

kainen kirkko sekä Kunninkaiden koulu- ja kulttuurikeskus, jonka Risto Rytin salissa pidetään pääjuhla.

Juhlatoimikunnan puheenjohtaja Heikki Kiiskillä on tänä talvena ollut omalla työsarallaan poikkeuksellisen kiire. Kuljetusalan

yrittäjän tukkirekka täyttyy nyt vuodenvaihteen myrskytuhojen kaatamista puista.

SIVUT 2 ja 3

Kotiseutumatkan löytöjä

Kotiseutumatkan löytöjä: Ei mikä tahansa haravakone, vaan **Ari Luukkasen** isoisän pellolle jättämä Pyhäjärven Konnitsassa.

Kotiseutumattoja on tehty muutamia, mutta muuten geologi Luukkasen kesät kuluivat mäkäräisten, hyttysten, karhujen ja susien keskellä – ne kun asustavat samoissa maisemissa, missä soiden tutkija tekee kenttätutkimuksiaan.

SIVUT 6-7

Pyhäjärveläisillä lämminhenkinen eduskuntavierailu

Kättelyvuorossa Valtiosalissa retken isännän Antti Kaikkosen kanssa Aila Molarius, hänen takanaan Heli Nykänen ja oik. puolella Ulla Ahokas ja Eila Pärssinen. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Sinä aamuna pyhäjärveläisjuurinen kansanedustaja **Antti Kaikkonen** päivitti netissä Face Bookin seinälään jotenkin näin: ”Kuntia häviää kartalta. Varuskuntia lopetetaan. Nokia irtisanoon päälle tuhat. Normipäivä.”

Ei kirjoittanut mitään siitä, että joukko pyhäjärveläisiä, ihan sieltä hänen omilta juuriltaan lähteneitä, on tulossa sinä samaisena päivänä kylään hänen työpaikalleen.

No, mutta eihän se päivä ollut hänelle eikä meillekään mikään normipäivä. Ei, vaan meille se oli päivä, jolloin heti aamupäivällä alkaisi kauan odotettu ensivierailu eduskuntaan Antti Kaikkosen vieraaksi. Meitä kosti menijöitä jännitti niin, että tuskin malttoi aamun uutisia mediasta seurata.

Aurinko paistoi, pakkasenkin vähän hellitti, mutta kyllä meitä hytisi – kuin luokkaretkellä outoon paikkaan – kellon lähetessä 11.

Oviporttien avautuminen eduskuntatalon pääportaiden oikealla puolella tuntui kestävän ikuisuuden. Arvaillemme päivän Suurista Uutisista johtuen, josko Kaikkosta ollenkaan tavataan. Josko hän, opposition edustajana, meneekin kuuntelemaan omin korvin aamupäivän tiedotustilaisuuksiin, mitkä varuskunnat häviävät ja mitkä kunnat yhdistyvät. Arvaillemme, että seuraavana päivänä luemme lehdistä lausunnon. ”Musta keskiviikko – mutta onneksi: pyhäjärveläiset tulivat kylään”

Mutta turha oli huolestua, etteikö Kaikkonen olisi muistanut tuloamme ja koneistoa oltu viritetty. Kaikki pienimmätkin toivomuksemme oli kuultu. Kaikki meni kuin hyvin ohjatussa elokuvassa. Heti turvatarkastuksen jälkeen olivat meitä odottamassa Kaikkosen avustaja **Terhi Haapanimi** sekä eduskunnassa oppaana toimiva **Tuula Rissanen**. Juuri

edellispäivänä, seitsemäntenä helmikuuta katsoimme nenä ruudussa, kun näissä nyt vierailumme alkaessa niin hiljaisissa, mutta juhlaissa tiloissa avattiin vuoden 2012 valtiopäivät. Tuli merkittävän hyvä mieli, että meidän vierailumme oli osutettu niin tärkeään päivään!

Avajaisten jäljiltä paikat oli nyt siivottu ja lattioilla ei näkynyt murentakaan runsaita tarjoilupöydiltä. Arkkitehti J.S. Sirénin suunnittelemaa ja 1931 valmistuttua, 1920-luvun uusklassista tyyliä edustavaa Eduskuntatalon päärakennusta ei voi olla ihastelematta, vaikka olisi kuullut ja nähnyt sen esittelyn aiemmin jo toistakymmentä kertaa. Toisessa kerroksessa, TV:stä tutussa, eduskunnan juhlasalissa toimivassa valtiosalissa meidän vierailumme isäntä, pyhäjärveläisjuurinen, Turussa syntynyt, tuusulalainen keskustalaishenkilö, tutuksi liittyi seuraamme.

SIVU 10

17. helmikuuta 2012

Uusi presidentti

Suomen tasavallan presidentiksi on juuri valittu pitkän linjan valtiomies Sauli Niinistö. Hän saavutti suurimman voiton suurimmalla äänimäärällä nykyisen vaalitavan aikana. Tulos vastasi täysin niitä ennusteita, joita vaaliasetelman alusta asti oli tehty tiheään tahtiin. Lopputuloksessa ei ole pienintäkään jossittelun varaa.

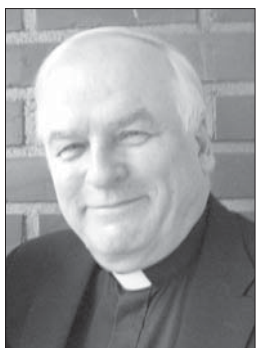
Näihin presidentinvaaleihin sisältyi kuitenkin piirteitä, jotka tarjoavat aineksia sekä tieteelliselle tutkimukselle että nyky-yhteiskunnan tilaa koskevalle keskustelulle. Vaalikeskustelujen omalaatuisin piirre oli siinä, että valtaosa ajasta käytettiin väittelyyn asioista, joissa nykyisen perustuslain mukaan presidentillä ei ole lainkaan päätösvaltaa. Tuntuu siltä, että ihmiset edelleen mieltävät presidentin maan isäksi, joka tarpeen tullen panee vikaan menneet asiat järjestykseen. Jopa Mauno Koivisto ryhtyi vaalien loppusuoralla valittelemaan presidentin valtaoikeuksien kaventumista, mitä hän itse aikaisemmin oli puoltanut. Enää ei kuitenkaan valitus auta, vaan on eletävä sen mukaisesti, että presidentti vastaa ainoastaan maan ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, eduskunta ja hallitus lähes kaikesta muusta, mihin tätä maata ohjataan. Euroopan unioni ja globaali markkinatalous ovat tietysti tässä kentässä toimivia vahvoja vaikuttajia. Suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta eduskunta- ja kunnallisvaalit ovat presidentinvaalia verrattomasti tärkeämmät.

Vaalikeskusteluissa käsiteltiin aivan liian vähän presidentin varsinaisia tehtäviä. Uudelle presidentille on aihetta toivoa ahkeruutta ja viisautta suurten ulkopoliittisten kysymysten käsittelyssä. Onneksi elämme aikaa, jolloin näköpiirissä ei ole mitään suurta ulkopoliittista kriisiä. Presidentti Niinistön puolueesta valitut edelliset presidentit, Risto Ryti ja J.K. Paasikivi, joutuivat ratkomaan aivan toisen suuruusluokan ulkopoliittisia ongelmia kuin nämä nykyiset ovat. Tilanteiden erilaisuudesta huolimatta Suomen geopoliittinen asema on sama. Lähinaapurinamme on yhä edelleen Venäjä, joka ponnistelee saavuttaakseen takaisin suurvalta-aseman, jonka se oli jo menettämässä Neuvostoliiton romahdettua. Neuvostoliiton kurimuksesta vapautuneet Itä-Euroopan valtiot ovat lähes järjestään NATO:n jäseniä, mikä ei voi olla vaikuttamatta Suomen tilanteeseen, vaikka emme olekaan tuon sotilasliiton jäsen. Presidentinvaaleille oli hyväksi, ettei niissä pelkällä NATO-vastaisuudella pisteitä herunut. Voimme edelleen punnita rauhassa turvallisuuspoliittisia vaihtoehtojamme.

Vaalin toisen kierroksen huolestuttavin piirre oli Pohjois- ja Itä-Suomen alhainen osallistuminen. Onko se uusi merkki maamme jakautumisesta kahtia? Sen estämiseksi on koottava kaikki voimat.

Karjala-kysymystä ei näissä presidentinvaaleissa juuri käsitelty. Uusia avauksia on tuskin uudelta presidentiltä odotettavissa. Vähin mitä voisi toivoa, olisi suvaitsevainen suhtautuminen keskustelun vapautteen myös tässä asiassa.

JUHANI FORSBERG
Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen varapj.

Pyhäjärvi-juhlat edelleen kaksipäiväiset

Pyhäjärvi-juhlat järjestetään edelleen kaksipäiväisinä. Tapahtuma alkaa lauantaina puolenpäivän tietämissä sukuseminaarilla. Sen järjestelyvastuuseen on lupautunut Huittisten Karjalaseuran kunniapuheenjohtaja, säätiössä pitkään asiamiehenä toiminut **Reino Äikiä**.

– Sukuseuroilla on mahdollisuus varata juhlapaikka kokoustiloja, niitä löytyy varmasti kaikille halukkaille, lupaa juhlatuomikunnan ja Huittisten Karjalaseuran puheenjohtaja **Heikki Kiiski**.

Urheilu- ja voimisteluseura Kaiun muistoviesti juostaan iltapäivällä ennen Muistojen iltaa ja Iltamia.

– Jos vain viestijuoksuun suinkin halukkuutta ilmaantuu.

Muistojen iltaa vietetään perinteiseen tapaan kirkossa, virrenveisuun, muun laulun, musiikin ja muisteluun siivittämällä. Teologian tohtori, säätiön hallituksen vpj. **Juhani Forsbergilla** on iltan pääpuheenvuoro, hän kertoo Pyhäjärven seurakunnan perustamisesta 380 vuotta sitten.

Iltamat vietetään Kuninkaisten koulu- ja kulttuurikeskuksessa.

– Nekin totuttuun ilta mattyliin: on laulua, musiikkia, huumoria, sketsejä, kuvaelma – ja tietysti arpajaiset ja lopuksi tanssia. Tärkeää on se, että ihmisillä on tilaisuus tavata toisiaan ja haastella, Heikki Kiiski muistuttaa.

Sunnuntai alkaa kirkossa juhlamessulla, jossa saarnaa karjalaisjuurinen pastori **Harri Ruskeepää**. Ehtoollisenvieton jälkeen tehdään kunniakäynnin Karjalaan jääneiden muistomerkille ja sankarihaudoille.

Pääjuhlaan siirrytään taas Kuninkaisten koulu- ja kulttuurikeskukseen, jossa on

ruokailu ja aikaa seurusteluun ennen pääjuhlan alkua klo 14. Karjalaiseen kihuhlaan on luonnollisesti luvassa musiikkia, laulua, tanssia, ja nuorison puheenvuoro kuullaan myös. Juhlapuhujakin on jo varmistunut, mutta hänen nimensä juhlatuomikunta kertoo vasta myöhemmin.

– Juhlsta annetaan lisää informaatiota kevään mittaan Pyhäjärvi-lehdessä ja Huittisten Karjalaseuran internetsivuilla. Samoin tarkentuvat vielä tapahtumien aikataulut ja viimeisimmät esiintyjistä, viestittää Kiiski.

Pääjuhlassa jaetaan myös Pyhäjärvi-Säätiön hallinnomista stipendirahastoista apurahoja opiskelijoille. Näiden apurahojen hakajat ovat parhaillaan menossa, asiasta tarkempaa tietoa toisaalla lehdessä.

Koska juhlat ovat kaksipäiväiset ja osa juhlaivieraista tulee pitkienkin matkojen takaa, löytyy heille Huittisista myös majoituspaikkoja.

Päiväjuhlan ruokailusta vastaa Kuninkaisten koulu- ja kulttuurikeskuksen Amica-ravintola Hirvenpää. Lauantaina torin laidalla olevasta Toripuodista voi ostaa ruokaa, kahvia, lahjatarvikkeita ym. Lisäksi niin lauantaina kuin sunnuntaina kantiinitarjonnasta huolehtii Huittisten Karjalaseuran väki: tämän toimikunnan johdossa on **Merja Inkinen**.

– Tarkoitus on huolehtia, että kahvia, piirakoita ja muuta suuhunpantavaa on tarjolla koko juhlien ajan.

Vuoden 2012 juhlaivastelut ovat siis hyvällä mallilla. Juhlia on pidetty Huittisissa aiemmin seitsemän kertaa, vuosina 1949, 1960, 1970, 1978, 1987, 1997 ja 2006.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

VPL PYHÄJÄRVEN KIRKON ALTARITAUHU

Pelastettu kirkon tulipalosta talvisodan aikana. Entisöity Pyhän-Säätiön toimeksiannosta v.1983. Sijoitettu tälle paikalle 11.03.1984.

Pyhäjärven kirkon entisöity alttaritaulu on Huittisten kirkossa, ja sen äärellä tullaan jakamaan ehtoollista juhlamessussa 15.7.2012, kuten myös kahden muun kirkon alttaritaulun äärellä.

Kirkon pääsisäänkäynnin vieressä olevan Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkkin ovat Huittisten karjalaiset pystyttäneet v. 1954.

Apurahat 2012 haettavina

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön yhteydessä toimii kuusi erillistä apurahoja jakavaa rahastoa. Alla mainittujen rahastojen apurahat ovat nyt haettavana.

Apuraha voidaan myöntää seuraavien edellytyksin:
– hakijan opinnot ovat tulossa päätösvaiheeseensa
– hakija ei ole aikaisemmin saanut apurahaa alla mainituista rahastoista
– hakijan sukujuuret ovat Vpl. Pyhäjärvellä (isä, äiti, isovanhemmat jne.)
*Esiivanhemman nimi, syntymäaika, asuinkylä tai talo.

Helmikuun 2012 loppuun päättyvä hakuaika (postitus viimeistään 29.2.2012):

– **Tyine Lehtikosien rahastosta**
– **Helmi Pärssisen rahastosta** apurahoja jaetaan puutarha-, karjalalousalaa tai maa- ja metsätaloutta opiskeleville.
– **Puualan käsityörahastosta** apurahoja jaetaan erilaisissa puualan oppilaitoksissa opiskeleville, **sekä nuorille alan yrittäjille tai yritystoimintaa aloitteleville.**

Toukokuun 2012 loppuun päättyvä hakuaika (postitus viimeistään 31.5.2012):

– **Perinnerahasto I:stä** apurahoja jaetaan äidinkieltä tai musiikkia opiskeleville tai tutkiville henkilöille.
– **Arvo Kukon rahastosta** apurahoja jaetaan humanistisia tieteitä ja musiikkia opiskeleville.

Näiden kahden viimeksi mainitun rahaston apurahojen saajat kutsutaan Vpl. Pyhäjärvi-juhlien päiväjuhlassa Huittisissa 15.7.2012 tapahtuvaan stipendien jakoon.

Tiedustelut:
Juhani Forsberg p. 050 5112 899 tai
asiamies Pirjo Kiiala p. 044 2815 047.

Hakemuslomake on tulostettavissa säätiön kotisivuilta/apurahat
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Lomakkeen kaikki tiedot tulee täyttää ja postittaa liitteineen osoitteella:
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallitus
c/o Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki

Pöllikuormia 40 vuotta – eikä vieläkään maistu puulta!

Kun vuodenvaihteen tietämillä riehuneet myrskyt katkoivat paikoin puita kuin heinää, niin osansa jälkitöistä on herunut myös kuljetusalan yrittäjä **Heikki Kiiskille**.

– Satakunnassa Huittisten tienoo oli pahimpia myrskystä kärsineitä. Arviolta miljoona kuutiota puutavaraa tuli myrskyjen jälkeen raivattavaksi ja raddattaviksi jälleenkäsitteilyyn.

Pian 40 vuotta itsenäisenä yrittäjänä toiminut Kiiski sai alueellaan yhteyshenkilön roolin. Metsänhoitoyhdistys ilmoittaa hänelle sitä mukaan, missä puupinoja on tienvarressa vietäväksi eteenpäin. Kiiski hoitaa kuljetukset omalla täysperävaunullisella tukkirekallaan tai kutsuu muita alueen toimijoita hommiin.

Samaan aikaan, kun luontoäiti järjesti kiirettä työkentälle, niin valtiovalta rokkotti korottamalla tuntuvasti dieselpolttoaineen hintaa.

– Dieselin korotus oli todella tuntuva asia kuljetusalan yrittäjille. Meille korotuspaineet kustannuksiin ovat siinä kymmenen prosentin luokkaa; tästä minäkin käyn parhaillaan vielä neuvotteluja työnantajani, Luvian Sahan, kanssa.

Ruikuttamaan yrittäjä ei kuitenkaan ryhdy. Kesäkuussa 40 vuotta täyttävän Ruff Trans Ky:n isäntä toteaa, että vuosikymmenten aikana on ollut yritysmaailmassa monia vaiheita, joista on menty eteenpäin.

Armeijassa Heikki Kiiski sai ns. ammattijokortin. Sen jälkeen hän oli kuutisen vuotta Kuljetusliike Vaanon korjaamolla autonantajana vuorotyössä. Vapaat ja viikonloput hän ajoi suolarekkaa Äetsä-Mäntyluoto välillä. Vähitellen ajatus kypsä ryhtyä kuljetusalan yrittäjäksi.

– Vuonna 1972 aloitin puunkuljetuksen itsenäisenä yrittäjänä, ensin traktorilla ja sitten autokalustolla, 2-3 ajoneuvoyhdistelmällä. Nyt on enää yksi auto, jolla yksin ”harrastelen”. Kesäkuussa tulee siis 40 vuotta täyteen, eikä vieläkään maistu puulta! Ehkä joskus kesäloman voisi pitää...

Omasta perheestä tulee tarvittaessa apua käytännön työhön, kun poika **Petri Kiiski** ajaa kuormia oman päätyönsä ohessa.

Mutta mennäänpä Heikki Kiiskin karjalaisiin sukujuuriin.

– Sukututkimus on nykyään helppoa, 1700-luvulle pääsee aika hyvin. Esiisäni olivat kotoisin Sakkolasta. Adam Kiiski oli muuttanut Pyhäjärven Ylläppään 1800-luvun puolivälissä. Äidin suvun Revot asuivat Sakkolassa talvisotaan asti.

– Koska kalastus Laatokan rantakylissä oli merkittävä elinkeino, piti meidänkin saada evakkotila meren rannalta Luvialta, jossa olisi ollut mahdollisuus jatkaa tätä ammattia. Paikka löytyi kuitenkin Huittisista monen muun pyhäjärveläisperheen tavoin.

Heikki oli vain viiden kuukauden ikäinen, kun perhe muutti Huittisiin 1947. Isä kuoli 1959 Heikin ollessa 12-vuotias. Äiti jäi sinnittelemään pientilalle lasten kanssa. Tästä alkoi myös Heikin työsarka – jokaisen piti kantaa kortensa kekoon, että elämä meni eteenpäin ja leipää riitti pöytään.

– Vanhemman veljen kanssa käytiin metsätöissä, lähinnä rahdin ajossa hevosella. Yksin kävin 14-vuotiaana Kauvatsalla hevosella rahdissa, kun veli oli Kopin sahalla töissä.

Karjalaisuutta sai koulu-aikana hävetä, murre ja sukunimi pitivät siitä huolen, että pilkkaa tuli päivittäin.

– Pahinta oli opettajan suhtautuminen karjalaisiin, joita pidettiin muukalaisina ja väkenä, joka vei vielä talollisten maat. Mutta murosien jälkeen ymmärsin, mikä etuoikeus ja kunniasia on olla täysverinen karjalainen.

Karjalaisuus on hänelle hyvin tärkeää, ja tietoutta on siirretty myös omille lapsille.

– Lapset ovat olleet alasteikäisistä mukana karjalaisessa toiminnassa, varsinkin pojat Huittisten Karjalaseuran joulujuhlissa, Pyhäjärvi- ja Sakkola-juhlissa ynnä muualla.

Tulevan kesän Pyhäjärvi-juhlissa on mukana juhlatoimikunnan pj. Heikki Kiiskin koko perhe miniöitä ja vävyä myöden.

Vammalan Tyrväältä lähtöisin olevan vaimonsa **Erjan, o.s. Välimaa**, hän tapasi jo nuorena, tytön ollessa vasta 15-vuotias. Nai-

Kuljetusalan yrittäjä Heikki Kiiski on tänä talvena tavallista kiireisempi. Tukku kuormia riittää, kun vuodentaitteessa riehuneet myrskyt kurittivat eritoten Huittisten seutua Satakunnassa. Myrskytuhojen jäljiltä alueelta tuli noin miljoona kuutiota puutavaraa poiskorjattavaksi.

misiin pariskunta meni, kun Erja oli täyttänyt 18 vuotta. Mitäs perheessä tuumailtiin karjalaisesta vävypojasta?

– No, kai sekin vähän hiersi. Ehkä enemmän kuitenkin se, että olin niin nuori ja vanhemmat pelkäsivät koulujen jäävän kesken, pohtii Erja Kiiski, joka suoritti merkonomin opinnot, ylioppilastutkinnon iltal-

jalla ja vielä myöhemmin sosiaaliohjaajan tutkinnon. Opiskelun ohessa hän hoiti samalla kolme lasta: **Jenniä, Petriä ja Harria**.

Jenni on Kankaanpäässä yläasteen koulunkäynnin ohjaaja. Petri työskentelee Vammalan ammattikoulun auto-osaston opettajana, ja Harri on Turun tuomiokirkkoseurakunnassa vs.

kappalaisena.

– Olemme Erjan kanssa erityisen kiitollisia, että lapsemme ovat löytäneet paikkansa ja mieleiset ammatit, isä-Heikki toteaa.

Kristillisiä arvoja on suvussa aina pidetty kunniaissa.

– Äitini ja isäni antoivat esimerkillään turvallisen pohjan elämälle. Näitä asi-

oita olemme tahtoneet jättää perinnöksi myös jälkipolville.

Heikki Kiiski on ollut mukana Huittisten seurakunnan luottamustoimissa; valtuustossa, nuorisotyö- ja musiikkijohtokunnassa ynnä muussa.

Karjalaseuran hallitukseen hän tuli 1980-luvulla. Satakunnan piirin hallituksessa hän oli muutamia vuosia. Hän on myös Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston jäsen. Luottamustoimia on muissakin tehtävissä, ja rakain harrastus on musiikki, jonka taito on periytynyt myös lapsilleen.

– Mieskuorossa olin mukana, jonka toiminta Huittisissa valitettavasti päättyi. Liikuntaa yritän pitää yllä kerran pari viikossa lentopalloa harrastaen.

Tänä vuonna 66 vuotta täyttävän Heikki Kiiskin elämää ilahduttavat myös kolme lastenlasta.

Kotikonnut Pyhäjärvellä hän on kolunnut moneen kertaan 1990-luvun alusta lukien. Kodin rauniot Ylläppäessä on tutkittu, ja Heikin ohjastamassa pikkubussissa ovat monet muutkin päässeet sukujensa juurille.

– Olen tehnyt kymmeniä matkoja pääosin omalla pikkubussilla Kannaksen alueella ja Laatokan ympärillä, ja pojat ovat olleet monilla matkoilla mukana.

Kotiseutumatkoista olisi miehellä paljonkin kerrottavaa, mutta se olisi jo oma lukunsa. Matkojen aikana hän on tutustunut muutama alueen venäläisiin perheisiin, joita on käynyt Huittisissa vieraisilla. Venäjän sanoja on auttavasti Heikin hallussa, ja hyvänä tulkkina on toiminut venäjää taitava sukulaismies.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Vasemmalla Hakasen perhe Jenni ja Pasi, lapset Inka ja Henri. Oikealla Kiiskin perhe Eveliina, Petri ja Leo. Keskellä takana Milla ja Harri Ruskeepää sekä Heikki-pappa, edessä Erja-mummu.

Rakkaamme

Ritva Anneli**KAASALAINEN**

o.s. Arve

s. 28.7.1942 Pori

k. 1.2.2012 Harjavalta

*Niin kauan yhdessä kuljettiin,
kaikki ilot ja surut jaettiin.**Sinä ensiksi saavutit määränpään
minä hetkeksi vielä tänne jään.***Yrjö***Oli sulla sydän niin lämmin ja hellä.
Paljon et pyytänyt, kaikkesi annoit.
Meitä aina muistit ja huolta kannoit.
Kauniit muistot voimaa antaa
surun raskaan hiljaa kantaa.
Äiti on poissa keskeltämme,
vaan ei koskaan sydämistämme.***Katja ja Antti***Kiitos mummu hyvyydestäsi.***Katariina ja Emilia**

Kaipauksella muistaen

**Veljet ja sisar perheineen,
muut sukulaiset**

Ystävällisenä kutsuna ilmoitamme, että rakkaamme
siunataan Harjavallan kirkossa la 18.2.2012 klo 12.00,
minkä jälkeen muistotilaisuus srk-talossa.

Lämmin kiitos Harjavallan terveyskeskuksen
vuodeosaston, SKS:n ja TYKS:n henkilökunnalle
rakkaamme hyvästä hoidosta.

*Rakas sisko,
meidän täti***Liisi Piironen**s. 1.5. 1930 Vpl. Pyhäjärvi
k. 7.1. 2012 Eskilstuna**Salme ja
lapset perheineen***Siel kaunis kannel soi
Hän veisaa virttä uutta
Ei koskaan lopu se
Ei koskaan vaikene*

Siunaus on toimitettu.

Meren rannalla

Eräänä yönä näin unta, että kuljin Herran kanssa meren rannalla. Taivaalla välkehti kuvia elämästäni. Kaikissa kuvissa näin hiekassa jalanjalkia. Toisinaan jälkiä oli kahdet, joskus vain yhdet. Elämäni vaikeissa kohdissa näin vain yhdet jalanjäljet. Minä sanoin Herralle: Herra sinä lupasit olla kanssani joka päivä elämäni loppuun saakka. Miksi et ollut luonani silloin kun minulla oli kaikkein vaikeinta? Herra vastasi: Niissä kohdissa joissa näit vain yhdet jäljet, lapseni – minä kannoin sinua.

Tämä teksti on kirjoitettu Harjavallan terveyskeskuksen vuodeosaston siunauskappelin seinällä olevassa taulussa.

YRJÖ S.
KAASALAINEN

Kirkonsanoma

Vahvista ääni toisen maailman

Virsikirjan uudemmissa virsistä yksi eniten veisatuista on virsi 600 ”Hyvyyden voiman ihmeelliseen suojaan”. Virren neljäs säkeistö alkaa: ”Kun pahan valta kasvaa ympärillä, vahvista ääni toisen maailman”. Alkukielellä kohta kuuluu sanatarkasti: ”Kun syvä hiljaisuus laajenee ympärillä, anna meidän kuulaa sen maailman täysi ääni, joka avautuu näkymättömänä edessämme”. Virren kirjoitti saksalainen pappi ja teologi Dietrich Bonhoeffer keskitysleirillä muutama kuukausi ennen kuolemantuomiotaan. Juuri ennen tuomion täytäntöönpanoa Bonhoefferin luona käynyt lääkäri kertoi, kuin-

ka hän oli nähnyt kuolemaantuomitun polvillaan hartaasti rukoilemassa. Bonhoeffer tiesi elämänsä pian päättyvän, mutta hän ei menettänyt uskoaan ja toivoaan Jumalaan. Tämä usko ja toivo säteilee virren 600 jokaisessa säkeistössä, ja se on rohkaissut lukemattomia ihmisiä, jotka ovat tuota virttä laulaneet.

”Vahvista ääni toisen maailman” on rukous, joka kuuluu kristityn jokaiseen päivään, myös silloin kun mikään vaara ei ole uhkaamassa. Kun kaikki näyttää menevän hyvin, saattaa huomaamatta kuvitella, että tähän on ikuista. Juuri silloin tulee rukoilla: ”Vahvista ääni toisen maailman”.

Kun vakava sairaus yllättää tai kuolema odottamatta korjaa läheisen ihmisen, silloin sama rukous kantaa pelon ja surun lävitse.

Sekä tämä elämä että tuleva on Jumalan. Tämän elämän kauniista ja hyvistä asioista saa iloa. Tämän elämän epäoikeudenmukaisuuksia vastaan tulee taistella. Sitä taistelua tulee käydä sekä yksityisesti että yhdessä. Tätä tehtävää varten olemme juuri valinneet maallemme presidentin ja viime kädessä sitä varten käymme myös seuraaviin vaaleihin. Kun kristitty katsoo kohti taivasta, hän ei sulje silmiään tältä maailmalta. Mutta jos hän ei katso lainkaan ”toiseen

maailmaan” ja jos sen maailman ääni ei kuulu täydellä voimallaan saarnoissamme, tärkein jää puuttumaan.

Kuljemme kohti kevättä ja lumen alta vähitellen ver-sovaa elämää. Jo sen odottaminen ilahduttaa. Kuljemme samanaikaisesti kohti Kristuksen ristin ja ylösnousemuksen pääsiäistä. Sitä edeltää valmistautumisen aika suureen juhlaan. Paaston aika ei ole vastentahtoista pidättymistä tämän maailman hyvyyksistä vaan vapaaehtoista valintaa luopua jostakin, joka estää meitä rukoilemasta: ”Vahvista ääni toisen maailman”.

JUHANI FORSBERG

Antti Äikiän muistolle

Antti Juhani Äikiä syntyi 11.5.1930 Vpl. Pyhäjärvelä, kuoli 20.1.2012 Helsingissä.

Pappani, Antti Juhani Äikiä syntyi toukokuun yhdenentoista päivänä Vpl.Pyhäjärvellä Ivaskensaareen perheen kuopuksena. Ivaskensaaresta perhe muutti Pattoisiin, jossa asuttiin sotiin asti.

Evakkoon tultiin Huitisten Karhiniemen kylään.

Äikiän perheelle annettiin maata Naarassaaresta, joka alkoi vuosien saatossa kukoistaa kovan työn ja uurastuksen johdosta.

Nuorena miehenä Antti tapasi **Lailan**; tulevan vaimonsa ja lastensa äidin. Yhdessä Lailan kanssa perustettiin perhe Naarassaareen. Lapsia syntyi neljä, tasapariit poikia ja tyttöjä.

1965 muutettiin Helsinkiin työn perässä, mutta saareen tultiin aina kun oli vapaata.

Eläkkeelle jäätyään Antti ja Laila matkustelivat paljon ulkomailla sekä kotimaassa, näistä matkoista kuulivat paljon etenkin vanhemmat lapsenlapsista.

Lailan poismenon jälkeen

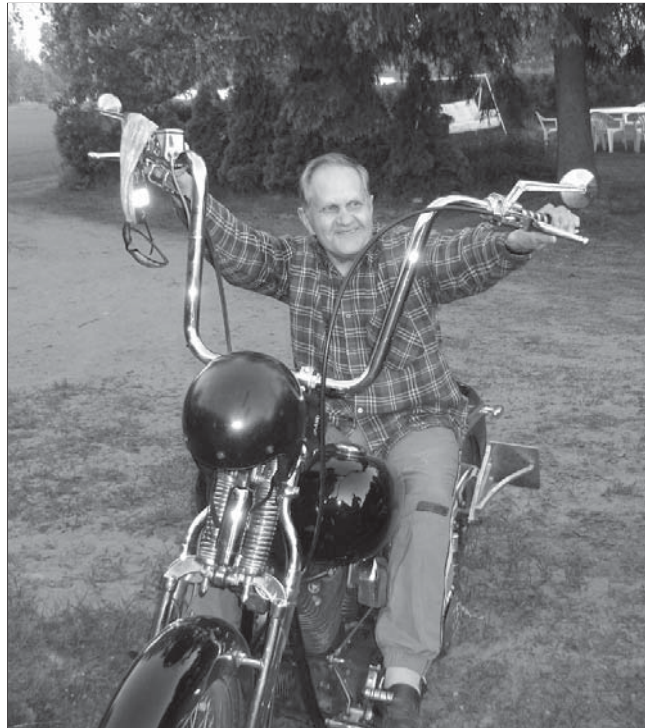
Antti löysi tanssikaverikseen **Anjan**; ystävän ja rakastetun, ihmisen, jonka kanssa oli hyvä olla.

Viimeisinä vuosinaan Antti viihtyi paljon Huittisissa, osittain siitakin syystä, että naapurissa oli monen vuoden tauon jälkeen jälleen elämää. Vanhemman ihmisen oli turvallista olla, kun oli naapuri lähellä.

Papan viime vuosien kohokohta oli syntymäpäivämatka kotiseudulle Karjalaan yhdessä kaikkien lasten kanssa.

Paras muistomerkki Antista on ja tulee tulevaisuudessaakin olemaan Naarassaaresta sijaitseva Koivurannan tila; koti tila, jota yhdessä **Pentti**-veljen kanssa hoidettiin. Tilalle istutetuissa puissa ja pensaissa, rakennuksissa ja lapsenlapsille rakennetussa puuvosessa näkyy papan kädenjälki; muistona taitavasta rakentajasta ja synnyinjuuriaan rakastavasta miehestä.

Antin silmäterä viimeisinä vuosina oli Lailan tekemä kukkapenkki; joka vuosi siihen oli saatava punaisia ja violetteja ahkeraliisoja.

Sitä perinnettä tulen jatka-

maan.
Kaikki Antin tunteneet, muistavat hänet ennakkoluulottomana tarinan kertojana, joka silloin tällöin innostui laulamaan kuplettejakin, taitavana rakentajana, joka auttoi myös lapsiaan omien kotien perusta-

misissa kädentaidoillaan, rakkaana ja reiluna isänä ja pappana, joka ei ikinä kieläytynyt auttamasta.

Pappaa lämmöllä muistaen ja ikävöiden

VIRPI SAULAMO

Siskoni

Maire Pekkisen muistolle

Kultainen siskoseni, muistan ne lapsuusajat Karjalassa. Ne kauniit lämpimät päivät. Kävimme uimassa Laotokassa. Kuvassa lapsuudenmaisemia, Laotokan Riiskan rantaa, takana Polvananniemi.

Sitten sota ajoi meidät pois sieltä tutuilta tanhuilta. Ajauduimme eroon toisistamme, eri puolille Suomea. Monien vaiheitten jälkeen sinä päädyit Espooseen ja minä Ikaalisiin. Ne kauniit nuoruutemme ajat pysyvät kuitenkin aina muistoissani.

Kiitoksia, siskoseni, että olit olemassa. Minä jäin sinua ikävöimään, kun saatoin sinut viimeiseen lepoon 24.12.2011.

LILJA JUHOLA

Pidetään pyhää - Karjalaiset ekumeeniset päivät vietetään Hämeenlinnassa

Karjalaiset ekumeeniset hengelliset päivät pidetään 17.-18.3.2012 Hämeenlinnassa teemana Pidetään Pyhää. Teemalla halutaan korostaa pyhän ja pyhien merkitystä. On hyvä muistaa pyhittää lepopäivä kiireisen elämän keskellä ja suoda aikaa perheelle ja omaisille. Teeman puitteissa halutaan kunnioittaa ja antaa arvo pyhille asioille.

Hengellisten päivien aluksi tehdään kirkkoretki keskiaikaisiin Hattulan Pyhän Ristin kirkkoon sekä Vanajan kirkkoon. Retken jäl-

keen lauantaina on iltahartaus Vanajan kirkossa. Iltahartauden jälkeen luovutetaan Jaakkiman papin matkatoimikokous. Samanaikaisesti on ortodoksien ehtoollispuhutus Pyhän Aleksanteri Nevskin kirkossa. Illalla on kaikille yhteinen iltahetki ekumenian hengessä Poltinahon seurakuntakeskuksessa.

Sunnuntaina klo 10 on jumalanpalvelus Hämeenlinnan evankelisluterilaisessa kirkossa ja liturgia Pyhän Aleksanteri Nevskin kirkossa.

Pidetään Pyhää – ekumeenisten karjalaisten hengellisten päivien ohjelma sunnuntaina 18.3.2012 klo 13-16 Poltinahon seurakuntakeskuksessa, Turuntie 34, Hämeenlinna. Tilaisuudessa esiintyy oopperalaulaja Raimo Mero. Hämeenlinnan seurakunnan tervehdyksen esittää kirkkoherra Kari Koivu ja ortodoksisen seurakunnan tervehdyksen kirkkoherra, isä Markku. Pidetään pyhää -teemasta puhuvat emerituspiispa Juha Pihkala ja arkkipiispa Leo. Tilaisuudessa

siunataan Hämeenlinnan Karjala-Seuran ikoni.

Hengellisten päivien käärö ja ikoni luovutetaan seuraavalle järjestäjälle, Karjalaisseurojen Keski-Suomen piirille. Loppusanat ja matkaan siunaamisen suorittavat arkkipiispa Leo ja emerituspiispa Juha Pihkala.

Hengellisten päivien järjestäjiä ovat: Karjalan Liitto ry, Etelä-Hämeen Karjalaisseurojen piiri ry, Hämeenlinnan Karjala-Seura ry. Lisätietoja Karjalan Liiton internetsivuilta.

Merkkipäiviä

Anna-Liisa Heikkilä, o.s. **Pulakka** Vpl. Pyhäjärven Noitermaasta täytti 80 vuotta loppiaisenä, 6.1.2012. Merkkipäivää vietettiin sukulaisten ja lähinaapurien kesken Nokialla Linnavuoren seurakuntatalossa 7.1.2012.

Kuvassa Anna-Liisa ja Helge Heikkilä lastenlapsineen. Vasemmalla sisarukset Olli, Miika ja Maria (Matin ja Eijan lapset Espoosta) ja oikealla Kaisa, Tiina ja Lasse (Markun ja Merjan lapset Oulusta).

Pulakan muusikkoveljekset ovat harvinaisuus

Harvoin perheen kaikista lapsista tulee saman ammatin harjoittajia. Näin on käynyt **Päivi** ja **Pentti Pulakan** neljälle pojalle, sillä heistä jokainen on Sibelius-Akatemiasta valmistunut ammattimuusikko.

Veljekset ovat kotoisin Kokkolasta, jossa heidän isänsä Pentti Pulakka, s. 1927, k. 2004, oli sanomalehti Keski-Pohjanmaan pitkäaikainen päätoimittaja. Pentin kotikylä Vpl. Pyhäjärvellä oli Noitermaa. Musikaaliset lahjansa veljekset ovat perineet äidiltään. Päivi, o.s. Mustamäki, on kotoisin Saarijärveltä.

Vanhemmat ohjasivat jokaisen poikansa varhaisesta lapsuudesta musiikkiharrastuksen pariin. Ylioppilaaksitulon jälkeen harrastus muuttui pääsääntöiseksi musiikinopiskeluksi oman instrumentin parissa. Vanhimmat veljekset, **Pekka** ja **Tuomas**, ovat valmistumisestaan asti soittaneet Radion Sinfoniaorkesterissa, Pekka alttoviulua ja Tuomas viulua. Seuraavan veljeksensä, **Timon**, soitin on huilu, jota hän soittaa Kansallisoopperan orkesterissa. Nämä veljekset asuvat pääkaupunkiseudulla. Nuorin,

Soittajat vasemmalta: Timo, Tuomas, Pekka, Lauri.

Lauri, on musiikin tohtori ja asuu perheineen Kokkolassa. Laurin työpaikka on Keski-Pohjanmaan Kamariorkesteri, jossa hän soittaa ensimmäisenä sooloesiintä.

Hänellä on hoidettavanaan myös orkesterin taiteellinen koordinointi.

Työn laadusta johtuen veljeksillä on harvoin mah-

dollisuus yhdessä esiintymiseen. Tällainen tilaisuus oli lauantaina 7.1., kun jokaisella sattui olemaan silloin vapaapäivä ja he pääsivät tulemaan tätinsä syntymäpäiville. Mieluisana yllätyksenä sukulaisjoukossa huomattiin, että heillä olivat soittimensa mukanaan. Niinpä tilaisuudessa saatiin kuulla veljeskvartetin esit-

täminä Järnefeltin Kehtolaulu ja Haydnin Serenadi. Viimeksi mainitun soitti Timo hienosti huilullaan ja toisten jousisoittimet myötäilivät esitystä. Nämä musiikkiesitykset olivat erittäin kaunista kuultavaa ja niillä oli kiitollinen kuulijakunta.

ANNA-LIISA
HEIKKILÄ

Pekka Dementjeff 70-vuotiaaksi

Kuopiossa asuva **Pekka Dementjeff** täytti helmikuun puolivälin tienoilla 70 vuotta. Hän on syntynyt 12.2.1942 perheen evakokorttelilla Alavudella.

Välirauhan tultua perhe palasi kotiinsa Vpl. Pyhäjärvelle, jossa Pekka, neljänneksi vanhin lapsi, sai kasteen rovasti Wiikalta. Kolme vanhinta lasta olivat syntyneet Vpl. Pyhäjärvellä. Perheen äiti **Elsa** (o.s. **Vainikainen**) oli luterilainen, joten kaikki kahdeksan lasta kastoi luterilainen pappi. Isä **Juho Dementjeff** oli ortodoksi koko elämänsä ajan.

Sodan loputtua perhe sijoittui erilaisten vaiheiden jälkeen Keuruulle Häkkinen kylään, josta he olivat ostaneet pienen maatilan Keurusselän rannalta. Kalastus ja pienviljelystilat työt tulivat Pekalle tutuiksi.

Metallialan ammattikoulun jälkeen Pekka työskenteli Mäntässä G.A. Serlachiuksen konepajalla. Sittemmin hän työskenteli paperitehtaissa eri puolilla Suomea, mm. Oulussa ja useita vuosia Kemissä, josta vaimo **Kirsti** löytyi. Opiskelu ja ammatissa kehittyminen kiinnosti Pekkaa sekä myöhemmin halu pätevöityä ammattikoulun opettajaksi. Tämä edellytti teknikon tutkinnon jälkeen insinöörin tutkintoa sekä ammattikoulun opettajan tutkintoa. Näiden tutkinto-

jen jälkeen ammattikoulun rehtorin pätevyys hankkiminen oli mahdollista. Ammattikoulun opettajan tehtävissä Pekka oli Kotkassa ja Kuopiossa yhteensä noin yhdeksän vuotta, jonka jälkeen hänet valittiin Kemin Ammattikoulun rehtorin virkaan. Tehtävää hän hoiti 18 vuotta eläkkeelle jäämiseen saakka. Sittemmin perhe muutti takaisin Kuopioon.

Kuopiossa Pekka on ollut kaupungin valtuutettuna useita vaalikausia ja lisäksi useissa lautakunnissa. Lisäksi Pekka on kuulunut moneen yhdistykseen, esim. Kuopion Karjalaisten yhdistykseen sekä osallistunut mm. Kuopiossa pidettyihin valtakunnallisten Karjalaisten kesäjuhlien juhlatoukunkuntaan vuonna 2009.

Syntymäpäivänsä Pekka vietti kotona Kuopiossa perheen kanssa, johon kuuluu vaimon lisäksi kaksi lasta perheineen.

KIRSTI
DEMENTJEFF

Yrjö Inkinen täytti 60 vuotta 22.1.2012 Huittisissa. Vanhemmat **Yrjö Inkinen** ja **Aune**, o.s. **Viskari**. Kuvassa Yrjö-äijän käsivarsilla tyttären poika **Leo Mikola**.

Valmistuneita

Jenni Hakajärvi on valmistunut sairaanhoitajaksi Tampereen ammattikorkeakoulusta 30.11.2011. Vanhemmat **Anneli** ja **Tarmo Luoti**. Isovanhemmat **Kerttu Pärssinen-Luoti** ja **Tauno Luoti Sastamalasta**.

Tanja Luoti on valmistunut ylioppilaaksi Äetsän Sarkia-lukiosta. Vanhemmat **Arja** ja **Arto Luoti Sastamalasta**. Isovanhemmat **Kerttu Pärssinen-Luoti** ja **Tauno Luoti Sastamalasta**.

Marianna Luoti on valmistunut ylioppilaaksi Äetsän Sarkia-lukiosta. Vanhemmat **Arja** ja **Arto Luoti**.

LÄMPIMÄT
KIITOKSENI
sukulaisille, ystäville
ja eri yhteisöille.
Teitte merkkipäivästäni
ikimuistoisen.
Ei ole ikävä ikääntyä,
kun on vielä
ystäviä ympärillä.
Edla Pakarinen

ti Sastamala. Isovanhemmat **Kerttu Pärssinen-Luoti** ja **Tauno Luoti Sastamalasta**. **Kerttu** on syntynyt Pyhäjärven Puikkosissa.

Kuismasta Karjalan Liiton kunniajäsen

Karjalan Liiton liittovaltuusto on kutsunut Liiton entisen varapuheenjohtaja **Risto Kuisman** kunniajäsenekseen. Risto Kuisma on oikeustieteen kandidaatti ja toisen polven siirtokarjalainen. Hänen sukujuuriaan löytyy Muolaasta, isänsä on Viipurista ja äiti Sortavalasta.

Kuisma on ollut Karjalan Liiton varapuheenjohtaja vuosina 2005-2011 ja liittovaltuuston jäsen 1999-2005 sekä muun muassa Karjalaisseurojen Uudenmaan piirin, liiton historiatoimikunnan ja sääntötyöryhmän puheenjohtaja ja asuinpaikkakuntansa Pornaisten Karjalaseuran perustaja. Hän on toiminut kansanedustajana vuosina 1995-2007 ja 2010-2011 sekä ammattiyhdistysjohtajana vuosina 1978-1994. -KP

vpl. **Pyhäjärvi**

Kotisivut osoitteessa:
www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Kerro perheen ja suvun
uutiset lehdessä

Pyhäjärvi-lehti julkaisee joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, edesmenneistä ja valmistuneista. Muistathan kuitenkin aina kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Tutkijageologin kesät kuluvat soita tarpoessa

Geologi **Ari Luukkanen** on mies, joka on tarponut tutkijan työssään Suomen suon jos toisenkin: takana on 37 kesää soiden maas-totutkimuksia Geologian tutkimuskeskuksen palveluksessa.

Katsastettuna ovat myös kotikonnut Pyhäjärven Konnitsassa. Yksi tänä vuonna 60 täyttävän Luukkasen harrastuksista on karjalan kielen eli livvin opiskelu.

Kerro sukujuuristasi?

– Minä olen isän puolelta pyhäjärviläisittäin Ari Kalervonpoika Luukkanen, ja äidin puolelta salmilaisittain *Ari Samsoin Fe'dan bunukku*. Minä synnyin Hämeenkyrön Haukijärvellä pitkänä-perjantaina 11.4.1952. Isänpuolen sukujuuret tulevat Pyhäjärven Konnitsan kylästä, missä Luukkasen-suvun eräs esi-isä Lucas Nilsson mainitaan ensi kerran 1620-luvun käräjäpöytäkirjassa. Isä-Kalervon äiti Anna-Kaisa, o.s. Ijäs, oli myös Konnitsan tyttöjä. Äitini suku (Samsonov, myöhemmin Saulamo) tulee Laatokan toiselta rannalta, Salmista. Äiti-Raisan isän Heikin (Fe'da) isänpuolen suku tulee Salmin pitäjän Virtelän kylästä. Kylä oli viimeinen kylä Laatokan rannalla ennen vanhaa rajaa. Äidin äidin suku (Rässi, myöhemmin Matvejev) tulee Salmin kirkonkylästä, Tulemalta.

– Lapsuuden kotini oli tyypillinen karjalainen koti, missä kolme sukupolvea asui samassa taloudessa. Isäni vanhemmat Tuomas ja Anna-Kaisa asustivat omaa huonettaan, mutta ruokailut ja muut toiminnot tapahtuivat yhdessä. Tuomas ja Anna-Kaisa rakensivat oman kodin Haukijärvellä v. 1950 ja raivasivat sekä viljelivät kotitilansa vajaan 10 vuotta isäntinä, minkä jälkeen Kalervo jatkoi tilanhoitoa isäntänä. Äiti-Raisa oli kansakoulun opettajana samaisessa Haukijärven kylässä. Äitini opettaja-asunnossa asui myös *muamani muamo, buabo*, soteleski Anna Saulamo.

Mistä asti olet tiedostanut karjalaiset juuresi, miten se on tuntunut ja vaikuttanut elämässäsi?

– Kotona puhuttiin aina ns. karjalan murretta eli oikeammin Kaakkois-Suomen murretta ja Karjalasta. Tuolloin ei kuitenkaan Karjala-asiaa tiedostettu sillä tavalla, kuten se nykyään ymmärretään. Karjalaisten juurien tiedostaminen oli sitä, että käytiin Pyhäjärvi-juhliissa ja Karjalaisten juhliissa, käytiin karjalaisissa kylissä ja karjalaiset tulivat meille, joskus jopa kuorma-auton lavalla! Raisa-äitini ei juurikaan puhunut meillä kotona omaa äidinkieltään, livvin kieltä eli Aunuksen

Karjalan murretta. Oman *muamon ker häi aiven pagizi karjalan kiieldy*.

– Kalervo-isä kävi ensimmäisen kerran sodan jälkeen omin luvuin kotikylänsään Konnitsassa kesällä 1956. Tämä tapahtuma ei vielä vaikuttanut pienen pojan elämään, mutta ensimmäinen oma vierailuni Karjalassa, Salmissa, elokuussa 1990 synnytti kipinän karjalaisten juurien tutkimiseen. Isä-Kalervon aikainen kuolema vuonna 1981 jätti aluksi Pyhäjärven kotiseutuun tutustumisen taka-alalle. Äiti-Raisan aktiivinen muistelo ja kotiseutumatkot toivat Laatokan Karjalan, Salmin ja Suojärven seudut kiinnostukseksi. Isälläni ei ollut sisarusia, mutta onneksi Kalervon serkkupojat, Eino, Heikki ja Toivo olivat kiinnostuneita kotikarjalasta ja heidän kauttaan pääsin tietopohjaisesti mukaan myös Pyhäjärvelle ja Konnitsaan suuntautuneille kotiseutumatkoille, Ari Luukkanen kiittelee.

– Karjalaisista tavoista kotona tulee ensinnä mieleen karjalainen ruokakulttuuri. Siihen liittyi myös äitini ja *buaboni* kautta raja-karjalainen, ortodoksinen ruokakulttuuri mm. pääsiäisherkuineen. Anna-Kaisa -mummo leipoi joka lauantai kakkaroina eli perunapiirakoita ja karjalanpiirakoita eli sipaniekkoja. Lapsuudessa virpominen oli tärkeä tapahtuma, samoin kuin pääsiäiskeinu.

Miten karjalaisuus näkyy nyt ja miten arvelet karjalaisuuden säilyvän ja siirtyvän tuleville polville, miten siihen itse kukin voisi vaikuttaa?

– Karjalaisuus näkyy ehkä parhaiten pitäjäjuhljen ja valtakunnallisten Karjala-juhlien tapahtumissa. Kansallispuvut ja *ferezit* ilmaisevat näkyvästi heimoperinteen jatkuvuutta. Uskon, että pitäjäjuhlrat tulevat säilymään edelleenkin, tosin ajassa muuttuen. Omille lapsilleen tulisi kertoa omien juurien tuntemisen tärkeydestä. Ihminen, joka ei tunne omaa historiaansa, menettää otteen tulevaisuudestaan, muistuttaa Luukkanen.

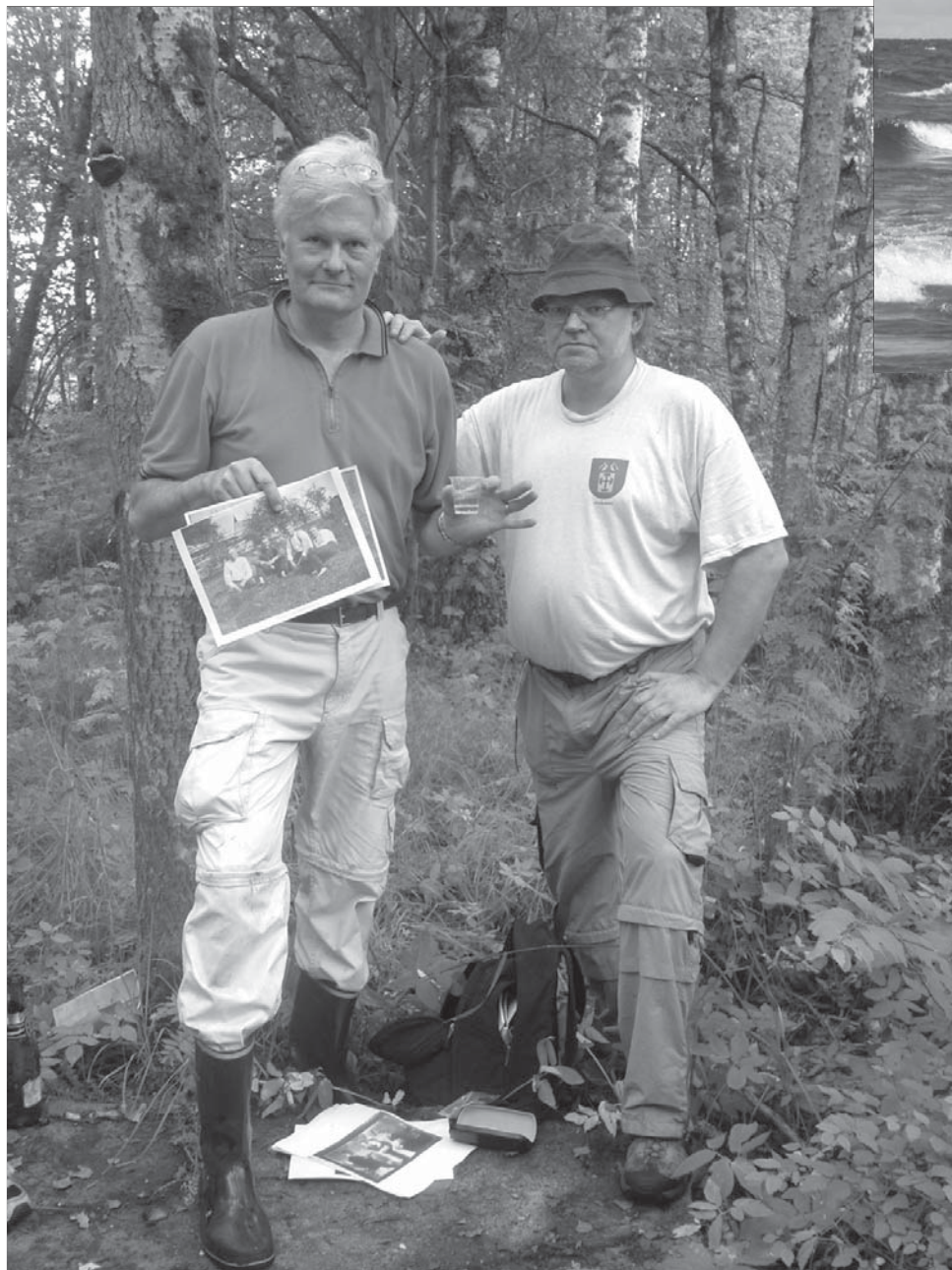
– Olen käynyt Pyhäjärvellä ja Konnitsassa muistaakseni neljä kertaa. Isä-Kalervon kodin kivijalalla on laulettu ja juotu kuohuviinilasilliset. Tutkija-tyyppinä olen dokumentoinut talon kivijalan pituudet samoin kuin navetankin mitat. Tuomas-papen haravakone odotti villiintyneellä heinäpellolla noutajaansa!

Pitäisikö Karjala palauttaa Suomelle?

– Sodan vääräys eli Pariisin sanelurauha pitäisi korjata. Japanikaan ei koskaan suostunut pakkorauhaan

Geologi Ari Luukkanen (vas.) tutkii turvenäytettä Varpaisjärven Heinäsuolla syyskesällä 2007. Kairan varressa tutkimusavustaja Esa Marttila. Kuva: Jari Väättäinen.

Ari Luukkanen (vas.) ja veljensä Jyrki Konnitsassa Luukopimäellä kotitalon rappukivellä kesällä 2008.

Kuriilien saartensa menetyksen takia. EU-rahoituksen turvin, lähialueyhteistyön avulla, pitäisi Karjalan aluetta kohentaa. Maailman jyrkin elintasoraja itärajallemme ei ole vakautta ylläpitävä ratkaisu. Karjalasta voitaisiin tehdä eräänlainen

irti Venäjästä oleva vapaa-alue. Tämä jos mikä nostaisi Venäjän arvostusta muun maailman silmissä.

Olit viime kesänä Pyhäjärvi-juhlilla Sastamassa, ja muinakin vuosina olet osallistunut juh-

lille. Miksi lähteä mukaan, mitä sieltä saa – ja mitä toiveita juhlien antimille jatkossa?

– Pyhäjärvi-juhlilla tapaa ainakin kerran vuodessa tuttuja ja uusia sukulaisiakin. Viime kesänä me perus-timme Konnitsan Luukka-

Ari nousemassa Laatokan aalloista, Käkisalmen eteläpuolelta olevalta rannalta.

set -sukuseuran. Toivottavasti se aktivoi nuorempia-kin sukulaisia tulemaan mukaan juhliin ja sukuseuran toimintaan. Stipendien jako nuorille opiskelijoille on yksi keino yrittää saada nuoria mukaan juhlille. Tyttäreni Laurakin sai muutama vuosi sitten Arvo Kukko -säätiön stipendin. Seuraava tavoite olisi saada hänet mukaan Konnitsan Luukopimäelle. Nuorten saaminen mukaan juhlien ohjelmatoimintaan on hyvä juttu. Näinä vuosina entistä harvempi pitäjä pystyy enää järjestämään Pyhäjärvi-juhlia. Se on ikävä juttu. Juhlien yhteydessä voisi järjestää seminaareja esimerkiksi historiasta tai arkeologias-ta. Sukututkimusseminaarit ovat olleet mielenkiintoisia, summaa Ari Luukkanen.

Kerro, miten päädyit geologiksi ja tutkijaksi?

– Kävin Hämeenkyrön yhteiskoulun ja kirjoitin ylioppilaaksi vuonna 1972. En kuulemma ollut aluksi oikein halukas lähtemään koulutielle – halusin maanviljelijäksi. Mutta kun äiti kertoi, että Yhteiskoulun voimistelunopettajana on kuuluisa kuulantöytäjä Matti Yrjölä, niin päätin

lähteä pääsykokeisiin. Olin aina kiinnostunut luonnon-tieteistä ja koulun jälkeen pyrin ja pääsin Turun yliopistoon opiskelemaan maantiedettä ja maaperä-geologiaa. Kesän kenttätöitä liittyvät lähes pakollisina geologian opiskeluun. Vaikka lapsena ja nuoruudessa minulla ei ollut kokemusta suoluonnosta, soiden tutkiminen tuntui luontevalta ja mielenkiintoiselta. Ensimmäinen suotutkijan kesäni oli vuonna 1975 ja kesä 2011 oli siis jo 37. suotutkimuskesäni. Muutama suo on tullut tallattua!

– Valmistuin Turun yliopistosta loppukeväästä 1981 ja juuri samana kesänä silloinen Geologinen tutkimuslaitos (nykyisin Geologian tutkimuskeskus) haki geologeja vakituiseen työsuhteeseen. Siitä lähtien on valtion leipä maistunut maukkaalta suussani. Silloinen GTL oli Kauppa- ja teollisuusministeriön alainen virasto ja nykyisin GTK on Työ- ja elinkeinoministeriön alainen, noin 700 työntekijän vahvuinen virasto. Monet pitävät geologin työtä kutsumusammattina; ehkä se sitä aikoinaan oli-kin.

Millaisia ovat työtehtäväsi?

– TEM:n, sidosryhmien ja GTK:n palaverissa sovitaan aina seuraavan vuoden tutkimusalueet, minulla se on viime vuosina ollut Pohjois-Savon Sonkajärvi. Keväällä valitsen kartoilta tutkittavat suot. Teemme niille hilatutkimusverkot tietokoneen avulla. Kesäkuun alussa alkavat maastotyöt eli minä ryhmägeologina sekä noin kaksi muuta tutkijaa avustavien kairamiesten kanssa. Paikannamme tutkimuspisteet gps-paikantimella ja kairaamme ja tutkimme ne (turvelaji, maatunaisuus, kasvikoostumus) pinnasta aina turpeen alla olevaan mineraalimaahan asti. Tutkimuspisteellä määritämme myös suotyyppin, puuston ja kasvillisuuden sekä mm. kihokkien, karpaloiden ja hillojen esiintymisrunsauden. Kaikki nämä tiedot tallennetaan siis jo suolla, kannettavalle maastotietokoneelle, Luukkanen selvittää.

– Maastotutkimusten jälkeen otetaan turvenäytteitä laboratoriotutkimuksia varten. Laboratoriossa määritetään mm. turpeen tuhkapitoisuus, rikkipitoisuus, vesipitoisuus, kuiva-aineen määrä, lämpöarvo, hiili- ja typpipitoisuus sekä noin 30 alkuaineen (mm. raskasmetalleja ja ravinnealkuaineita) paketti. Tutkimustulokset siirretään suokartalle syvyyskäyrineen ja -profiileineen. Näiden töiden jälkeen teen kuntakohtaisen raportin soiden moninaiskäytöstä; energiaturve, ympäristöturve, soiden virkistys- tai suojelukäyttö.

– Kesä-elokuu ovat siis minulla maastokuukausia hyttysten, mäkärien, susien ja karhujen seassa. Muuten työni on pääosin toimis-

totyötä tietokoneen kanssa. Tieteellisenä tutkimuskohteenani on ollut turpeen orgaanisen fraktion selvittäminen. Joskus saat- taan työhöni kuulua myös ympäristötutkimuksia. Ulkomaanprojektejakin on suunnitteilla, esimerkiksi pohjavesiprojekti Suojärven alueelle Karjalaan.

– GTK:ssa, Kuopiossa on kansannäytetoimisto, mikä ottaa vastaan ihmisten lähettämiä malmi-/kivinäytteitä, ja GTK maksaa postimaksunkin. Näytteet analysoidaan ja tulokset ilmoitetaan lähettäjälle. Vuosittain parhaat malminäytteet palkitaan tuhansien eurojen palkkioin! GTK myös järjestää vuosittain geonäyttelyjä eri museoiden kanssa.

Entä mitä harrastat ja keitä kuuluu perheeseesi?

– Minä käyn kerran viikossa pelaamassa lentopalloa GTK:n salivuorolla. Vuosittain GTK järjestää geoturnauksen neljän eri aluetuomistonsa kesken ja lentopallo on siinä tärkeässä roolissa. Jazz-musiikin kuuntelu ja konserteissa käynti on tärkeä harrastukseni. Olen opiskellut neljä vuotta Kuopion kansalaisopistossa karjalan kieltä eli livviä – se on yksi tärkeä harrastukseni. Noin sata ihmistä maassamme on vaihtanut karjalan kielen äidinkielen kielekseen, nyt kun kieli on saanut statuksen aseman Suomessa.

– Olin pitkään mukana kuopiolaisessa nuorisomusiikkitoiminnassa ja yhdistyksen puheenjohtajanakin. Laura-tyttäreni alttosaksofonin soitto on perua musiikkiluokkatoiminnasta ja soittoinnostus jatkuu edelleen eri kokoonpanoissa. Sukututkimus ja sukuseuratoiminta ovat myös lähellä sydäntäni. Äidin puolen sukuseuran, Samson Sanomia julkaisen jo 14. vuosikertaa. Viimevuosien puuhani on myös ollut kuvakirjojen teko digikuvista.

– Tiina-vaimoni opettaa ruotsia, englantia ja saksaa Kuopion aikuislukiossa. Hänen isänsä äidinpuolen suku on lähtöisin Oulangan pitäjistä, Vienan Karjalasta. Kävimme siellä kesällä 2008. Laura-tytär, 26, valmistui Jyväskylän yliopistosta saksankielen maisteriksi, mutta jatkaa vielä taloustieteen opintoja. Autistinen Lotta-tyttäremme, 22, asuu palvelukodissa Kuopiossa. Hän käy päivisin puuhatoissa kirjastossa ja kaupassa.

– Minulla on vielä ainakin viisi vuotta työelämää jäljellä. Työkunto on pysynyt hyvänä ja mieli virkeänä. Autistisen lapsen kanssa eläminen ja puuhailu on välillä ollut rankkaa, mutta antoisaa. Elämäntarvoja on saanut asettaa uuteen järjestykseen. Se on antanut uutta voimaa myös muille harrastuksille.

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Suvannon seudun sukututkimuspiirin kokouskuulumisia

Osanottajat kuuntelevat Esko Simosen esitystä tarkkaavaisena, miten kartta-aineiston avulla voimme tehdä kyläretkiä sukumme juurille sekä omassa että naapuripitäjässä.

Suvannon seudun sukututkimuspiiri kokoontui 14. tammikuuta käsittelemään jo aiemmin tässä lehdessä ollutta aihetta, kylä- ja verokartat 1700-luvulta. Ku- kapas muu kuin **Esko Simonen**, oli oikea henkilö luennoimaan aiheesta. Maantieteellinen kattavuus ulottui nyt koko Suvannon seudun pitäjien alueelle.

Kauko Hinkkanen piti myös tilaisuudessa lyhyen alustuksen ajanluvun mukaisesta kartta-aineistosta.

Oli mielenkiintoista kuunnella, miten karttojen avulla tulkittuna Taipaleen kylä ja Taipaleenjoen synty saivat uudenlaista sisältöä sen lisäksi, mitä olemme saaneet aiemmin lukea historian kirjoista ja kuulla perimätietona esivanhemmil- tamme. Suvantojärven korkeudenvaihtelut lähes metrin tarkkuudella ja Kiviniemen kosken synty saivat osanottajat kuuntelemaan tarkkaavaisesti 1800-luvulla tapahtuneita vesistömuu-

toksia. Mielenkiintoista oli myös havaita, miten tieverkosto oli kokenut muutoksia 1700-1900-lukujen välillä Suvannon alueella.

Kartta-aineistoa tutkittaessa on olennaista keskittyä tilus- ja jakokarttoihin ja erityisesti, mitkä ovat karttojen ja niihin liittyvien pöytäkirjojen yhteydet. Tärkeitä ovat karttojen selitysosat, jotka esim. tekstein ja piirroksin esittävät oman aikansa elinkeinoelämää.

Tästä ovat oivallisena esimerkkinä Simosen artikke- lien yhteydessä Vpl. Pyhäjärvi-lehdissä esitetyt kuvat. Yhdestä kuvasta voi lukea, miten ja millä välineillä aikansa talonpoika hankki elantonsa kaskipellostaan. Yksittäisen suvun ajan mukaan laajenevia tiluksia tutkittaessa on kiinnitettävä huomiota myös kauko-omistuksiin, joita ovat esim. kaskimaat.

Tuon ajan maanmittarilla ei ollut käytettävissään nykyteknii-kan suomia kartoitusvälineitä. Hän turvautui kartta-aineiston laadinnassa usein pitäjän kirkkoher- raan, joka tunsikin tarkoin pitäjän kylät. Kirkkoherra saattoi tehdä selkoa maanmittarille: *"Kuusi virstaa järven yli tuobon suuntaan löytyy Jaaman kylä ja 15 virstaa tuobon suuntaan löytyy Konnit- san kylä."* Ei siis pidä ihmetellä, että tuon ajan kartois- sa kylät saattoivat olla hy- vin suurpiirteisesti merkit- tyjä.

Tunnettuja kartoittajia Viipurin läänissä olivat **Eelis Aspegren** ja 1630-luvulla **Anders Streng**. Kartoitta- jilla kullakin oli omat tunnusmerkkinsä - kompassi- nuolet, joista kokenut tut- kija saattoi tunnistaa kar- toittajan.

KAUKO
HINKKANEN

Karjalan Liiton hiihtomestaruudet ratkottu

Kaksi kultaa pyhäjärveläisille

Ankara siperialainen vii- ma ja koko kisan ajan yli - 20 asteessa jatkunut pak- kanen paukutteli henkse- leistä ja punastutti posket, kun Vantaan Karjalaseuran yhdessä Liiton kanssa jär- jestämät Karjalan Liiton hiihtomestaruuskisat käyn- nistyivät lauantaina 4. hel- mikuuta Vantaan Hakuni- lan hiihtoladuilla. Mutta säästä huolimatta reilut 30 osanottajan voimin kisail- tiin mestaruudet ja jaettiin pokaalit.

Sarjoja oli kaikkiaan kym- menen ja osanottajia 9 seu- rasta. Yli 60-vuotiaille mat- ka oli 3,3 km ja sen alle oleville 6,6 km. Sarjat mie- hille olivat viiden vuoden välein ikävuosissa 45-80 vuotta. Yksi osanottaja sar- jaa kohden löytyi lisäksi pojat alle 12 v ja naiset 65 v sarjoihin. Parhaaksi seuro- jen välisissä pisteissä ylsi Artjärven Karjalaiset 25 p. Toisen sijan jakoivat 18 pis- teellä Vantaan Karjala-seu- ra ja Vpl. Pyhäjärvi-seura.

Meidän seuramme kak- si jäsentä palkittiin sarjansa kultamitalisteina. Monet vuodet Liiton hiihtokilpai-

luja kiertäneen, seurassam- me pitkään aiemmin toi- mineen **Raimo Huppu- sen** kulta lohkesi yli 70- vuotiaiden sarjassa. Myös yli 75-vuotiaiden sarjan kul- ta tuli pyhäjärveläiselle, ny-

Hiihtokisan kultamita- listi Johannes Ijas, kuva eduskuntavierailulta hel- mikuussa. Kuva: Kaari- na Pärssinen.

kyisin Vantaalla asuvalle **Jo- hannes Ijakselle**. Hän on toiminut useita vuosia ja jatkaa tänäkin vuonna ak- tiivisesti seurassa mm. isä- nistössä ja varatilintarkas- tavana.

NUORISOKIN hiihtää. Kahdeksanvuotias Emilia Kalliomäki, Kaasalaisen sukua, on tässä kiertä- mässä viiden kilometrin lenkkiä Yrjö-pappansa kanssa Harjavallan Hiittenharjun talviurheilukes- kuksessa. Isosisko Katariina suksi samaan aikaan kahdeksan kilometrin taivalta luistelutyylillä. - Nyt kaikki hiihtämään ja kuntoa kohottamaan! Kuva: Yrjö S. Kaasalainen.

Karjalan Liiton hiihtokil- pailuiden tuloksista tarkem- min netissä Liiton sivuilla www.karjalanliitto.fi. - KP

Pyhäjärven kyläretki osa VII: Yläjärveltä Kostermaalle

Tämäkertainen retki kiertää Yläjärveltä Rahkajärven ja Enkkuan kautta Kostermaalle. Yläjärvi kuului keisarillisen kabinetin hallinnassa 1800-luvulla jonkin aikaa olleisiin kyliin, joten sieltä on tarkka kartta 1770-luvun lisäksi vuodelta 1843. Muista kylistä seuraava kartta on vasta isojaon ajalta 1880-luvulta.

Yläjärven rannat olivat olleet pitkään asuttuina ja arkeologitkin näyttävät siellä tutkimuksiaan tehneen. Vanhoihin 1500- ja 1600-lukujen karttoihin oli merkitty pääkulkureittejä Karjalan kannaksella. Yksi sellainen kulki Käkisalmen linnoituksen ja Pietarin läheisyydessä olevan Pähkinälinnan välillä Yläjärven kautta kohti Taipaleen kannasta. Ehkä yllättävää on, että sotaväen ja muiden kiireisten tiet eivät mutkelleet kylän talojen piha-piirien läpi Yläjärven länsipuolella, vaan ohitustienä lähes asumaton itäreunaa.

Yläjärven rannoilla oli vuonna 1774 301 asukasta, 56 avioparia 35 taloudesta. Nautakarjaa oli yhteensä 250 päättä, lampaita myös reilut 200 ja hevosia 75. Järven pohjoispäässä oli 1770-luvun kartassa suota tai kosteikkoa, joten tie Vernitsaan kulki kauempana rannasta, puolen kilometrin päässä. Vuoden 1843 kartassa kulkuyhteys järven läheltä jo oli.

Oheisen kartan kirjaimet viittaavat verotuskartan tilamerkitöihin. Pitkälahden länsirannalla asuivat Yrjö Tuomaanpoika **Rautia**, Yrjö Ristonpoika ja Yrjö Juhonpoika **Juoma** sekä Pekka Pekanpoika **Lappalainen**, jonka torpparina oli Yrjö Lappalainen. Lappalaisilla oli neljä hevosta, Rautiolla kuusi ja Juomalla viisi. Nautakarjaa taloissa on yhteensä nelisenkymmentä. Rautian pellon vieressä oli tervahauta ja Juoman yksi peltotilkku oli nimeltään Keljanpelto.

Martti **Hiiri** asui Salitsanrannan tien varrella ja tilan torpparina oli Yrjö Hiiri, heillä oli neljä hevosta ja 25 nautapäättä.

Yläjärvestä Pyhäjärveen laskevan Myllyjoan tietämillä asui seitsemän **Inkinen** perhettä (Luukas Martinpoika, Heikki, Matti, Tuomas, Jaakko, Martti ja Tuomas), yhteensä 44 henkilöä. Heillä oli 11 hevosta, reilut 40 nautaa ja 26 lammasta. Mylly oli tietysti olemassa.

Ns. ryhmässä asuivat Matti **Nokre**, Esko, Lauri ja Juho **Paajanen**, Matti **Rautia**, Yrjö **Tihveräinen** sekä Risto ja Matti **Hopia**, yhteensä 71 henkeä, 16 hevosta ja 60 nautaa.

Seuraavana olivat Juho **Hännikäisen** ja Simo **Hopia** asuinpaikat. Matti **Kiiski** sekä Pekka, Matti ja Lauri **Inkinen** olivat oma ryhmänsä. Näitä Inkisiä oli 30, kuusi avioparia kolmessa taloudessa ja heillä oli kahdeksan hevosta ja 23 nautaa.

Hieman etäämmällä asuivat Pekka **Nahkurin** kolmen hengen perhe, Yrjö ja Juho **Kilpeläinen**, 12 henkeä, ja Juho **Kukon** kymmenen hengen perhe. Kuukoilla oli neljä hevosta, 15 nautaa ja viisi lammasta. Aivan Yläjärven kaakkoispäässä oli 1500-luvulla asuinpaikka ja sinne oli palattu vuoteen 1843 mennessä. Ylläppään ja Lohijoen suunnalla oli kylälaisten niittyjä, mutta ei asutusta vielä 1770-luvulla.

Järven itäreunalla asui niemessä **Vanhasen** kuuden hengen perhe. Heillä oli kolme hevosta, kolme lehmää ja 5 nuorta nautaa sekä viisi lammasta.

Yläjärven koillispuolesta Vernitsaan menneen tien haaran tienoilta löytyi vuonna 1774 vielä yksi talo ja peltoalue, joita ei ollut nimetty kellekään. Alue oli metsittynyt myöhemmin. Ennen evakkoon lähtöä näillä paikkeilla Impi Wiikan Pyhäjärvi-kirja mainitsee olleen **Leunan** (Plevna) mökkiryhmän selittämättä sen tarkemmin taustoja. Wiikan kirjassa mainitaan myös ruotsalaisten sotajoukkojen leiriytyneen 1600-luvulla useita kertoja Yläjärven seudulla, olettaisiin, että näillä kankailla. 1700-luvun "tiekartan" talomerkitä antaa viitteitä siihen, että paikalla olisi saatanut olla jokin erikoinen kohde, kievari tms.

Yläjärven kylä oli ainoa Pyhäjärven suurista kylistä, joka oli säilynyt samanlaisena vuosien saatossa. Isojakoon asti 1880-luvulla talot olivat pääosin samoilla suvuilla, vain muutamia lisätaloja oli ilmestynyt. Asukasmuutoksia en tässä käsittelemme enempää ja siirryn Rahkajärvelle.

Rahkajärven pakkomuutot

Rahkajärven eteläpuolella oli Enkkualta ja Yläjärven keski- ja eteläosan taloilta tulneiden teiden solmukohdasta, josta reitti vei edelleen kohti Lohijoen kylää. Tämä tie kulki aiemmin lähempänä jokea kuin sotia edeltävän tien reitti. Rahkajärven asumaton pohjoisranta oli Enkkuan kylää ja tarkemmin Jääskeläisten hallussa.

Rahkajärven kylässä oli 1700-luvulla neljä tilaa, kaakkoispäässä samassa piha-alueella olivat Antti **Ramman** ja Yrjö **Pennanen**

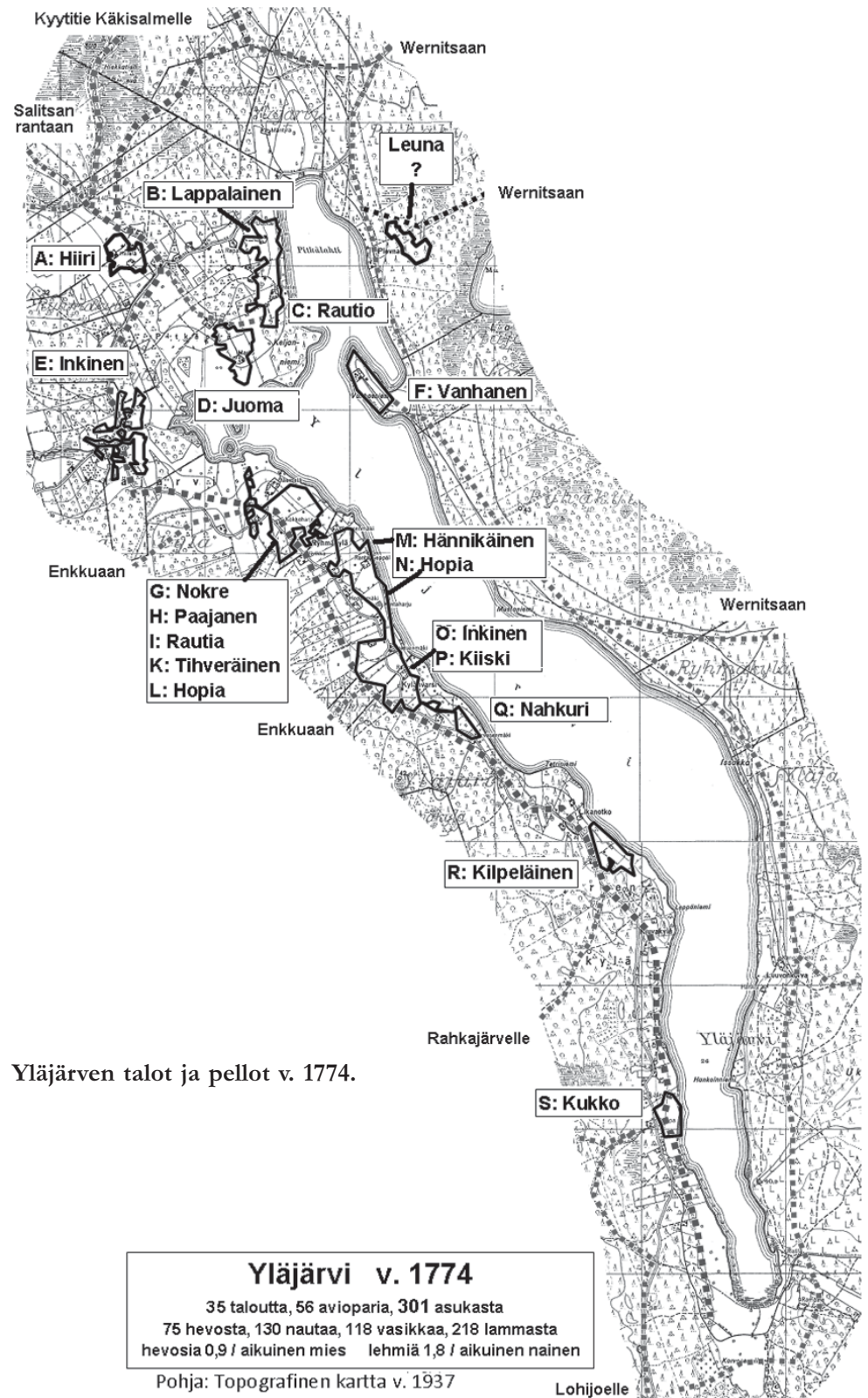
talot. Heitä oli vuonna 1775 yhteensä 38 henkeä, kolme taloutta ja kahdeksan avioparia. Hevosia oli kuusi, lemmiä 16 ja nuorta karjaa 11 päättä. Taubilan hovin perustama karjatalo sijoittui myöhemmin heidän paikalleen.

Koillispuolella eli Enkkuan suunnalla asui Matti **Lius**, talon jakoi vuonna 1761 vävyksi Yläjärveltä tulleen Yrjö **Talikaisen** perhe. Neljäs tila sijaitsi järven etelärannalla myöhemmän Nurkkalan seudulla, se oli autio ja nimetty **Kukon** tilaksi. Tässä he olivat ilmeisesti siirtyneet Riiskaan jo vuosisadan alkupuolella.

Uutta karttatietoa kylästä löytyy vasta 1880-luvulta, mutta merkittävimmät muutokset elämässä tapahtuivat vuonna 1842, jolloin Taubilan hovin kehitystoimenpiteet ylsivät Rahkajärvelle. Sinne perustettiin karjakartano ja entisille asukkaille tuli pakkomuutto tai ainakin roolin muutos lampuotista torppariksi. Yrittäen tulkita tässä asumiseen liittyviä tapahtumia kirkonkirjojen sekä henkikirjojen pohjalta.

Ramman taloon tuli Heikki **Nolo** vävyksi v. 1791 ja hänen kuolemansa jälkeen lesken puolisoiksi vuonna 1808 Tuomas **Hopia**, joka oli alkujaan Rotjanlahdesta. Ramman ja Nolon jälkeläiset muuttivat pakkosiirrossa v. 1842 Yläjärvelle ja Vernitsaan. Pennanen nimi poistui kylästä 1800-luvun alkuvuosina, mutta Tuomas **Nokelainen** oli tullut vävyksi Orolasta vuonna 1791. Nokelaiset siirrettiin Rahkajärven Gorkkalaan.

Karjakartanoa pidettiin hovin toimesta vuodesta 1842 vuoteen 1876, jolloin

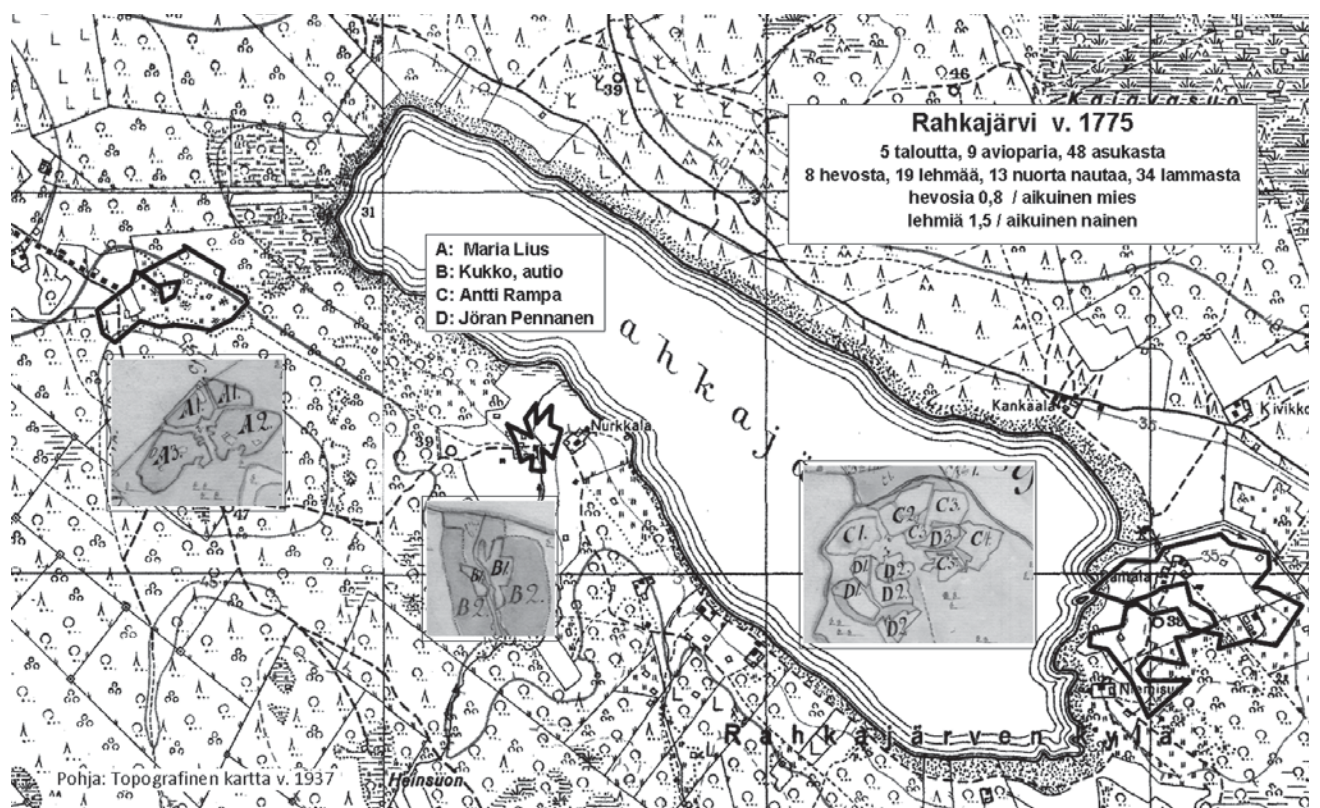

Yläjärven talot ja pellot v. 1774.

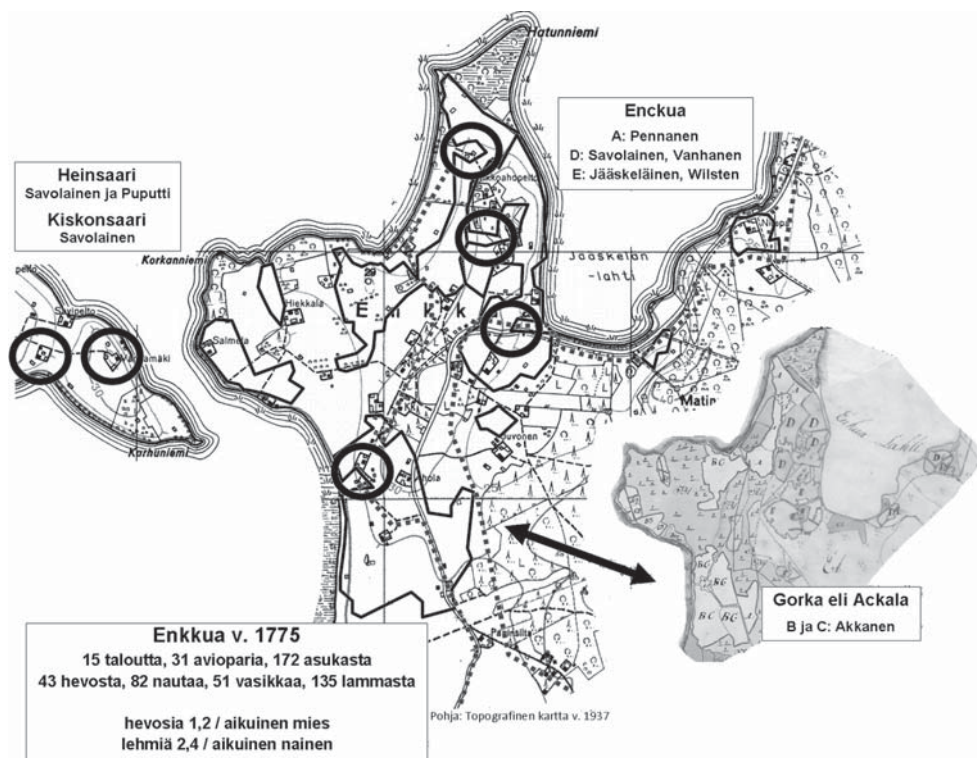
Taubilan lähistön tilusjärjestelyn seurauksena sieltä muuttivat **Nännimäiset** ja Puikkoisista Juho **Matin Pärssinen**, joka oli Nännimäisten lanko.

Järven toisessa päässä **Lius** nimenä hiipui 1830-luvun lopulla. Taubila oli aloittanut Rahkajärven valtauksen täältä jo ennen vuotta ottamalla puolet hei-

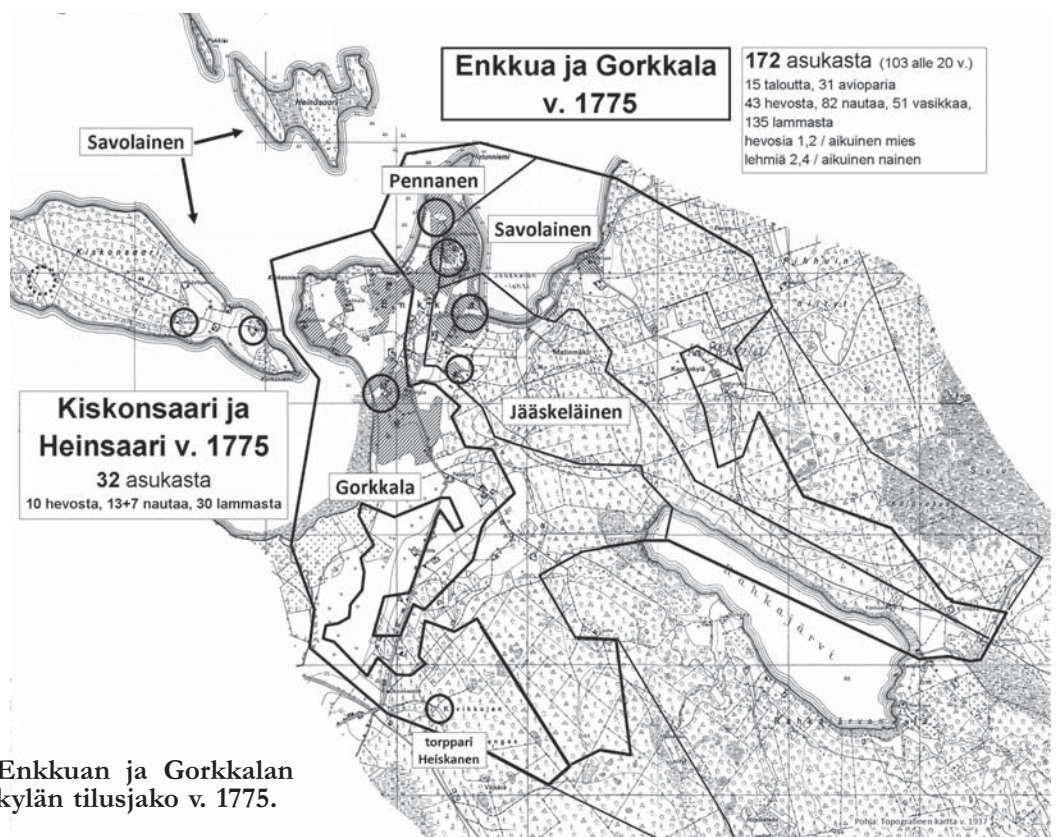
dän tilastaan hovileirin haltuun. Jäljelle jääneistä puolikkaasta Talikaisten menettivät edelleen puolet vuoteen 1845 mennessä. Tämänkin he luovuttivat pian

Rahkajärven talot ja pellot v. 1775.

Enkkuan ja Gorkkalan talot.

Enkkuan ja Gorkkalan kylän tilusjako v. 1775.

hovileirille ja sen jälkeen esiintyvät torppareina, kunnes isojaossa pääsivät taas omistajiksi.

Nurkkalan (Kukon) autiotila näyttää olleen Gorkkalan **Akkasten** käytössä ja ensimmäisiä uusia asuimiskirjauksia oli vuodelta 1790. Tästä eteenpäin Akkasen talot olivat paikalla, loppuvaiheen torppareiksi alennettuna, kunnes vuonna 1871 Tuomas muutti Tiituaan ja Mikko Enkkuaan. Heidän paikalleen tulivat Enkkua Juho ja Heikki (Antin) **Savolainen**.

Pian karjakartanon perustamisen jälkeen tuli Rahkajärven torppariksi ja metsänvartijaksi Matti Juhon **Sirkkiä**. Hän oli alkujaan Pyhäjärvestä, josta oli lähtenyt torppari Puikkosen vävyksi Vernitsaan. Sirkkiän kuoleman jälkeen metsänvartijaksi tuli muutamaksi vuodeksi Heikki **Pamppanen**, lähtöisin Keljasta. Hänen poikapuolensa Matti **Pakarinen** asui vuoteen 1887 paikalla ja muutti sitten Yläjärven Ryhmäkylään. Torppa siirtyi Yrjö **Hai-koselle** Vernitsasta. Oletan Sirkkiän ja seuraajien asuneen ainakin loppuvaiheessa Nurkkalan tienoilla.

Enkkuan ja Gorkkalan kyläkietoutuma

Enkkua ja Gorkkala olivat yhteen kietoutunut kyläkaksikko ennen evakkomatkaa ja niin oli jo vuonna 1775. Molemmat mainitaan vuoden 1500 kyläläluettelossa, jolloin Enkkua koostui useasta pienkylästä, siis talosta tai taloryp-päästä. Näiden paikat voi hyvin päätellä vuoden 1775 kartassa oleville peltoalueille.

Suurimmassa osassa aiemmin käsitellyistä kylistä vain pellot ja niityt oli nimetty tietyille taloille. Enkkua/Gorkkala oli poikkeus, myös metsäalueet olivat jonkin tilan hallussa. Oheisissa kahdessa kartassa on toisessa kylien tilojen

rajat ja toisessa talojen lähi-seutu ja pellot. Kuten huomataan, rajoja ei vedetty viivoittimella, vaan tavalla tai toisella eri lajin maatalueita oli paalutettu kullekin. Muutamia pieniä länttejä ei ole erikseen merkitty, jos ne sisältyivät toisen alueeseen.

Gorkkalassa (B, C) asui vain iso joukko **Akkasia**. He näyttivät asuneen yhdessä ryhmässä Pyhäjärven rannassa. Kotipeltojen lisäksi viljeltyjä alueita oli myös muualla ranta-alueella. Suku oli ehtinyt laajentua, niinpä heitä oli 13 avioparia ja yhteensä 76 henkeä. Ajan tavan mukaan noin puolet oli aikuisia. Lypsäviä oli 38 ja lisäksi nuorempia 28, siis 66 päättä. Hevosia riitti 1,3 jokaiselle miehelle eli 18 ravajaa. Villaa tuotti 70 lammasta.

Akkasilla oli torpparina Jaakko **Heiskanen**, joka asui kauempana Saapun suunnassa lähellä kansakoulua. Torpan pellot olivat 1930-luvulla metsittyneet. Kirkonkirjoissa hän oli aluksi kostermaalainen ja myöhemmin saaprulainen. Ehkä hän ja hänen esi-isänsä asuivat koko ajan samassa paikassa.

Enkkua muodostui kartassa kolmesta osasta. **Pennanen** (A) asuinpaikka oli Enkkuanniemen kärjessä, jossa ei enää nykykartan aikaan asuttu. Maat kiersivät Gorkkalan vierustaa etelään ja yksi peltoalue oli Akkasten ryhmän kupeessa. Tila oli henki- ja kirkonkirjoissa nimellä Enkkua 5. Pekka **Haatainen** tuli 1790-luvulla osatalliseksi Pennanen vävyä, mutta 1830-luvulla viimeinen jälkeläinen siirtyi Pattoisiin.

Vuoteen 1870 mennessä puolet Pennanen tilasta oli Juho **Akkasella**. Pennanen nimi tilallisena loppui ennen isojakoa, mutta Pattoisista vävyksi tulleen Tuomas **Pärssisen** jälkeläiset edustivat vielä sukua kylässä.

Savolaisten (D) asuinpaikalla oli samaa sukua sotiin asti. Peltoja oli myös Enkkuanlahden (myöhemmin Jäskilänlahti) vastarannalla ja tämän kyläosan tilat olivat Enkkua 2, 3 ja 4. Suku asutti 1770-luvulla myös Heinsaarta ja Kiskonsaarta (Enkkua 6). Heidä oli yhteensä noin 70, joista mantereella asui 39 henkeä ja loput saarissa. Hevosia oli 20, joista puolet saarelaisilla. Nautakarjaa oli noin 50 ja lampaita saman verran.

Vuonna 1775 tilalla asui myös Savolaisen vävy Matti **Vanhanen** 15 hengen perheensä kanssa. Hän oli tullut vuonna 1747 Konnitasta. Viimeinen Vanhanen poistui v. 1844. Sakkolan Labanaisista lähtöisin ollut Juho **Lind** muutti paikalle 1850-luvulla Yläjärveltä, jonne oli avioitunut aiemmin. Lindejä seurasi vävy Simo **Inkinen**.

Muita uusia asukkaita olivat mm. Enkkua 2 –tilalle 1870-luvulla Sakkolan Lup-rasta muuttaneet **Kuismien** sisarukset ja Enkkua 4 –tilalle jo 1850-luvulla Rah-

kajärveltä Yläjärven kautta siirtynyt Juho **Rampa**.

Jääskeläiset (E) olivat kolmansia Enkkuan päteil-läisiä (Enkkua 1). Heidä oli "vain" viisi avioparia ja 25 henkilöä. Asuinpaikka sijaitsi lahden pohjukassa ja vaikka heidän sukunsa loppui 1830-luvulla, lahden nimi kertoi heistä myöhemmille sukupolville. Tilasta osa joutui tällöin donataarin haltuun ja osaa hoivat Akkasen. Vuonna 1869 Juho **Laamanen** perheineen muutti sinne Sakkolasta.

Heikki **Wilsten** oli Jääskeläisten torpparina, silloin perheessä oli kuusi henkeä. Suku muutti vuonna 1885 jonnekin.

Kiskonsaaresta ja Heinsaaresta ei ole ns. verokarttaa säilynyt, oheiseen kuvaan piirretyt Kiskonsaaren kaksi taloa olivat merkitty vuoden 1857 karttaan. Vanhemmissa kartoissa myös saaren toisessa päässä on ollut talo, peltohan siellä on myös uusissa kartoissa.

Isojaossa 1880-luvulla Enkkuan ja Gorkkalan ra-

jat piirrettiin uudelleen. Enkkuan, Gorkkalan sekä Kiskon- ja Heinsaaren asukas-luku oli vuonna 1775 204, vuonna 1930 asukasmäärä oli noin 350, arvatenkin aikuisia oli suhteessa enemmän kuin ennen. Hevosia oli aiemmin 53 ja vuonna 1930 vähemmän, vain 45. Myös lampaat olivat vähentyneet, vain satakunta oli enää katraassa. Nautojen määrä oli toki kasvanut viidelläkymmenellä, noin kahteensataan.

Kostermaa, Toiviaisten ja Virolaisten kylä

Vuonna 1500 Kostermaalla mainittiin olleen kaksi kylää. Vuoden 1775 kartta vahvistaa käsityksen, Virolaisten ja Toiviaisten tilat (A ja B) muodostivat toisen taloryhmän ja notkon itäpuolella oli toinen kahden tilan ryhmä. Vilppuset olivat tilalla C ja D oli autiona, autiotila oli kyläläisten yhteisvastaulla.

Asukkaita oli kolmessa talossa 61, Virolaisilla oli kahdeksan avioparia nel-

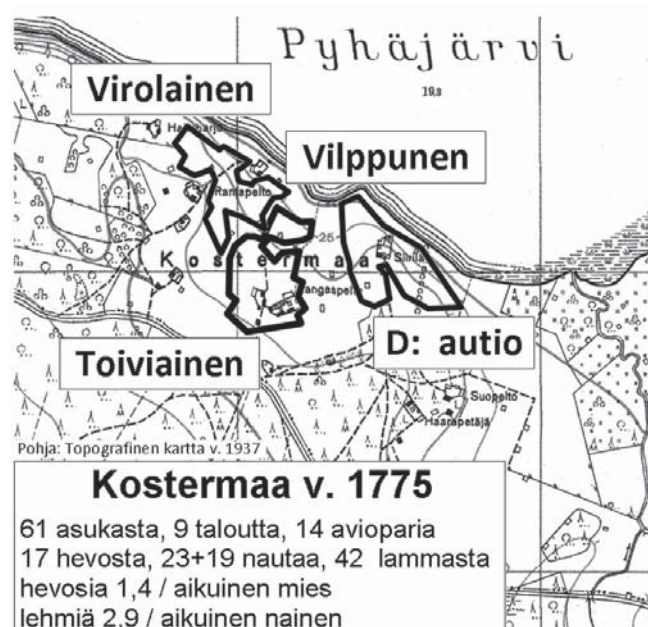
jässä taloudessa ja Toiviaisia oli viiden pariskunnan verran, myös neljässä taloudessa. Vilppuset olivat jo hiipumassa, heitä oli vain viisi henkeä. Tämä 1700-luvun alkupuolelta kylässä asunut suku hävisi 1790-luvulla. Vauraudeltaan Kostermaa oli normaali sen ajan kylä, pikkuisen peltoa ja Virolaisilla kahdeksan ja Toiviaisilla seitsemän hevosta.

Vuonna 1890 kylässä oli eniten Toiviaisia. Virolaisia ei montaa ollut, mutta vävyjen sukua olivat Lankiset, Pitkäset ja Puusniekat. Ainoa ulkopuolelta tullut tilan omistaja oli Juho Nolo, joka oli Rahkajärveltä Yläjärvelle aikoinaan siirrettyä sukua.

Seuraavaksi kierrän Saapun kautta Pyhäjärven etelärannan kylä kohti Kiimajärveä.

ESKO SIMONEN

Lisätietoja:
esko.simonen@dlc.fi,
puh. 050-369 5066

Kostermaan talot ja pellot v. 1775.

Käytii kostis Kaikkosell Eduskuntatalossa historiallisena päivänä

Pyhäjärvi-seuran eduskuntavierailulla ilmassa on ihan sähköä, kun päästiin ”kostis Kaikkosell”, kansanedustaja **Antti Kaikkosen** vieraaksi. Mutta luontevuus ja ystävällisyys, millä meidät vastaanotetaan, riisuu jännitystä. Tuntuu mukavalta, kun hän kättelee meidät, yhtä lämpimästi jokaisen. Kysymättä, äänestitkö minua viime vaaleissa. Ei kysy, äänestitkö Väyrystä. Oletko keskustan kannattaja. Ei kysy sitäkään, olitko Pekan vai Saulin äänestäjä. Vuodesta 2003 asti kansanedustajana istuneen Antti Kaikkosen sulavakäyttöisyys tuntuu aidolta ja vilpittömältä. On hän luonnossa vielä kuviakin komeampi nuori mies, voimme kaikki allekirjoittaa!

Antti Samuli Jukanpoika Kaikkoselle me olemme pyhäjärveläisiä. Tärkeitä sanansaattajia kaukaa hänen omilta karjalaisilta juuriltaan. – Tämähän on kuin olisin sukokokouksessa tai kotikylän tupaillassa, hän tuumaa tyytyväisenä. Myöntää myös, että kansalaisten tapaamiset vaalien välivuosina niin eduskunnassa, kuten nyt meidänkin, kuin kahvitilaisuudet pitkin vuotta kylillä ja toreilla tähtäävät tunnettuna pysymiseen ja ovat työtä jälleen seuraavan kauden kansanedustajapestin saamista varten.

Puhe vierailulla kääntyy nopeasti siihen, miten erityisen tärkeäksi hän on kokenut juurensa käytyään Pyhäjärvellä Konnitsassa iso-isänsä **Arvi Kaikkosen** talon paikkaa etsimässä viime kesänä. Mukana olivat Antin pikkuveli ja heidän siellä aiemmin käyneet vanhempansa. Antti arvelee, että perille löydettiin Musakan Antin taitavan opastuksen ansiosta. Kielitaitoisena Antti sai selvitettyä Kiimajärven kupeella leiriä pitäneiltä venäläisiltä, mihin rannalla on suunnistettava, jotta Kaikkosten keralla olleen valokuvan esittämä paikka löytyy. Nyt vielä sinne pääsee. V. 1918 syntyneen ja muutama vuosi sitten edesmenneen Antin iso-isän Arvi Kaikkosen kotitalon paikka pusikoituneessa maastossa ei ehkä kauan ole katsottavissa. Kiimajärven tämänkin rannan on ostanut rakennustoimintaa suunnitteleva pietarilainen.

Kaikkoselle on entuudestaan tuttu myös toinen julkisuuden lempilapsena aikoinaan ollut pyhäjärveläisjuurinen kansanedustaja, ministeri **Nestori Kaasalainen**, jota arvostamaan sa ihmistä hän kertoo käy-

Eduskunnan opas Tuula Rissanen ja Antti Kaikkonen esittävät yleisölehteriltä käsin istuntosalin upeaa arkkitehtuuria. Kuva: Kaarina Pärssinen.

neensä tapaamassa joitain vuosia sitten. Molemmat he ovat syntyneet 14. päivä helmikuuta, ystävänpäivänä. Nestori vuonna 1915 ja Antti 1974 eli ikäeroa kertyy päivälleen 59 vuotta. Nestori ja Antti ovat myös keskenään kaukaisia sukulaisia.

Päivänpolttavia kysymyksiä

Keskeisin huone eduskuntatalossa, istuntosali, on muodoltaan pyöreä, halkaisijaltaan 25 metriä ja korkeudeltaan 24 metriä. Koko rakennuksen läpi ulottuva sali saa valonsa pyöreästä kattoikkunasta. Saamme kuulla mm. että kattokupolin kellertävä, karkeita tiiliä muistuttava pintamateriaali on sokeriruokomattoa. Kansainvälisesti asioihin perehtynyt arkkitehti Sirén oli valinnut materiaalin sen hyvän äänieristävyyden takia.

Salin arkkitehti ja tarkkaan valikoidut taide-esineet lumoavat yleisölehteriltäkin katsottuina. On siinä upea, työn tärkeyttä ja arvokkuutta korostava työtila! Mistään näkemästä me osasta ei voi päätellä, että talossa on meneillään 7-8 vuotta kestävä suuri remontti. Se valmistuu itenäisyyden 100-vuotisjuhlaan 2017 mennessä.

Vaikka vuoden 2012 valtiopäivät oli avattu joulutauon jälkeen vasta edellisenä päivänä ja ensimmäinen täysi-istunto tulossa vierailupäivänämme klo 14.00, kertoo Kaikkonen valiokuntien ja työryhmien työn jatkuneen tammikuun aikana. Hän on sekä ympäristövaliokunnan että suuren valiokunnan jäsen ja

toiminut jälkimmäisessä jo vuodesta 2007 alkaen myös varapuheenjohtajana. Suuren valiokunnan klo 13.00 alkamassa ollut kokous rajaa meidän vierailumme pituudenkin.

Kierroksen tiloissa eduskunnan oman oppaan johdolla päätyttyä istuntosaliin, Kaikkonen ja hänen avustajansa **Terhi Haapaniemi** vievät meidät kahville ja tapaamisen jatkokon keskustan ryhmähuoneeseen. Matkalla monien sokkeloiden kautta näemme lisää upeaa arkkitehtuuria ja taideteoksia. Viime huhtikuussa pidettyjen vaalien tulos muutti eduskuntaryhmien huonejärjestelyitä. Vaalien tuloksena pienentynyt keskustan ryhmä toimii nyt viimeksi sosiaalidemokraateilla olleessa ryhmähuoneessa. Maalaukset ovat vaihtuneet kehystetyiksi valokuviksi.

Huoli ehdotetuista kunnatarajojen muutoksista on Kaikkoselle keskeinen kysymys paitsi hallitusoppositiossa istuvana ja kokomaan ja erityisesti maaseudun asioista huolta kantavana, myös kunnanvaltuutettuna. Jos oma kotikunta Tuusula yhdistyy Järvenpään, Keravan ja Nurmijärven kanssa, poliittiset voimasuhteet uudessa suuren kunnassa eivät ennakoivat hyvää keskustalaisille. Varuskuntia ei hänen vaalipiirissään olla lakkauttamassa. Kolmas mustan keskiväestön uutispommi Nokian työpaikkojen loppuminen Salossa tuntuu olevan hukan etäinen.

Kahvia ja maukasta tiikerikakkua nautiskellessa keskustelu polveilee draamaattisista päivän poliitti-

Valtiosalissa mm. Inkeri Hiiri (edessä vas.), Arja Hiiri, jonka takana Raili Huovila sekä Seija ja Timo Pohjola (oik.) Kuva: Kaarina Pärssinen.

Seuramme edustajina Eeva-Liisa Miikkola (vas.) ja Kaarina Pärssinen ojensivat Antti Kaikkoselle kiitokseksi ja muistoksi vierailustamme vanhaa sotien aikaista Pyhäjärveä vv.1939-1944 kuvaavan Muistojen järvi -dokumenttifilmin. Kuva: Heli Nykänen.

sista ajankohtaisuuksista välillä takaisin Kaikkosen karjalaisiin sukujuuriin. Viime keväänä Karjalan Liiton liittoaikakauden toiseksi varapuheenjohtajaksi noussut Kaikkonen kuuluu nyt niin Järvenpään Karjala-seuraan kuin Vpl. Pyhäjärvi-seuraankin ja tuntuu hyvin oivaltavaksi, että jokainen tiedonjyvänen karjalaisuudesta on nyt tärkeä. Tiivis omakeinoisen kontakti Liiton jäsenseuroihin tukee tätä järjestöä.

Kysymykseen, onko hän käyttävissä **Paavo Värysen** kilpailijana keskustan puheenjohtajapaikasta, saamme selkeän vastauksen. Ei nyt. Ei tällä kierroksella, ”sillä ensin on hoidettava alta pois tämä harmittavainen Nuorisosäätiö-juttu”.

Perheasioita emme kysele. Tanssikiilpailuista emme liioin. Kun joku kysyy, tanssitaanko valtiosalissa tai muualla Eduskuntatalon juhlayksityötiloissa koskaan, Kaikkonen naurattaa ”No

nyt kysytty jotain, mitä en todellakaan tiedä. Minähän en tunnetusti tiedä mitään tanssimisesta”. Niin että se siitä sitten.

Tällä kertaa retkelle kaikkiaan 32 ilmoittautuneesta mukaan mahtui 25. Jos lisää halukkuutta ilmenee, voimme neuvotella Antti

Kaikkosen kanssa uudesta vierailusta, sellaista hän jo vähän lupaili. Ja myöskin piipittää siitä kii. Mut nyt myös kiitellään isäntääme oikein kovasti ja toivotetaan hänelle kaikkea hyvää!

KAARINA
PÄRSSINEN

Kirkkotaulu löysi kodin Pitäjä- ja sukumarkkinoilla

Luovutettua Karjalaa esiteltiin Karjalatalon juhlasalissa 19.11.11. täyttäneillä markkinoilla. omaa pitäjäänsä ja sukuaan esitteli sekä omia tuotteitaan kauppaan nelisenkymmentä pitäjä- ja sukuyhteisöä.

Tapahuttaman tuoksinassa käytiin Liiton kunniapuheenjohtaja **Markku Laukkasen** meklaroimana huu- tokauppa luovutetun alueen kirkkoja esittelevistä maalauksista. Niitä on ollut kaupan aiemminkin useissa tilaisuuksissa.

Nyt löysi Vpl. Pyhäjärven kirkkoakin esittävä taulu omistajan. Se päätyi kansanedustaja **Antti Kaikkosen** omistukseen. Vähä ennen taulun hankintaa hän oli käynyt ilmoittautumassa Vpl. Pyhäjärvi-seuran jäseneksi.

KAARINA PÄRSSINEN

Elämää Pyhäjärvellä jatkosodan aikana

Tammikuun Vpl. Pyhäjärvi-lehdessä maanviljelijä **Matti Viskari** Pyhäjärven Porsaanmäeltä muisteli talvisodan jälkeistä evakkoaikaa Huittisissa ja takaisinmuuton tunnelmia marraskuussa 1941.

Matti Viskari ei joutunut jatkosotaan ikänsä puolesta, mutta hänelle määrättiin kunnallismiehelle sopivia kotirintamatehtäviä. Vuoden 1942 alusta lähtien Viskari toimi Musakanlahden ja Tiituan kylissä viljelyspäällikkönä. **Pekka Ikäheimo** oli kunnan esikunnassa. **Aulis Koivumäki** on Musakanlahden koulupiirin muistelmissa tuonut sattuvasti esiin myös noita aikoja. Koivusalon kirjassa on malliksi otettu useita Matti Viskarin laatimia luetteloita ja taulukoita noilta ajoilta. 12.1.1942 laaditussa luettelossa todetaan paikakunnalla kolmentoista eritalon varastoista löytyneet maatalouskoneet.

Niittokoneita löytyi 21 kpl ja saman verran auroja, sen sijaan puimakoneita oli ainoastaan 2 kpl, haravakoneita 11 kpl ja muita maatalouskaluja vähemmän.

Samaan aikaan valmistunut tilasto Musakanlahden ja Tiituan rehutilanteesta osoitti, että koulupiirin alueella oli heinäa yhteensä 173900 kg ja pahnoja 61300 kg, josta luovutettu muuttaneille asukkailla käyttöön heiniä 113200 kg ja pahnoja 18200 loppujen jäädessä viljelyspäällikön alaiseen varastoon.

Mielenkiintoinen tilasto osoittaa myös vuoden 1941 perunasadosta luovutetun ryssän vangeille 4100 kg.

Kotiseudulle muuttamisen yhteydessä toimivat määrättyt ohjeet entisten isäntien rehuvarastojen haltuunottoon. Aina ei mennyt niin kuin piti ja niinpä poliisi **Halonenkin** on jouduttu kutsumaan viljelyspäällikkö Matti Viskarin avuksi ohjeita selostamaan ja täsmentämään. Jossain vaiheessa voidaan tarkemmat päiväkirjamerkinnot saada lukijoiden luettavaksi.

Noitermaan koulupiirin evakuointi kesäkuussa 1944

Seuraamme nyt Matti Viskarin muistiinpanosta koottua tietoutta Pyhäjärven ja nimenomaan Noitermaan evakuoinnista kesällä 1944 ja tapahtumista sen jälkeiseltä ajalta, kun siviiliväestö oli jo pääosin poistunut paikkakunnalta.

Sotatoimien äkillinen kiihtyminen Karjalan Kannaksella venäläisten aloitettua suurhyökkäyksensä, aiheutti siviiliväestön ja omaisuuden kiireellisen evakuoinnin. Matti Viskari merkitsi muistiin ajankohdan tärkeimmät toiminnot. Merkinnot ovat hajanaisia

ja usein päivämäärät puuttuvat, mutta merkinnöistä saa näin jälkenpäinkin jonkinlaisen käsityksen ajankohdan kriittisyydestä. Sitä vastoin ”hevoskolonnan” lähtiessä Pyhäjärveltä evakkomatkalle on muistikirjaan merkitty tarkasti koko evakkomatka päivämäärineen ja kellonaikoinaan. Muutamia näytteitä muistiinmerkityistä tapahtumista.

Noitermaan piiri. 1. Koamispäällikkö Fr. Porvali + Pekka Pulakka. 2. Väestönsuunnittelija Matti Pietarinen + K. Komonen. 3. Karjan kokooja Matti Mp. Vesikko + Aleks Viskari. 4. Materiaalin kokooja Juho Matikainen + Tuomas Rastas.

Tärkeysjärjestys: 1. Väestö. 2. Kotieläimet (ei työkykyiset hevoset). 3. Vaatteet, nahka- ja kumitarvakeet. 5. Poltto- ja voiteluaineet, maatalouskoneet ja ajoneuvot, joita ei evakuoinnissa tarvita. 6. Perunat ja juurikasvit. 7. Irtaimisto, teollisuuslaitokset ja raaka-aineet. 8. Heinät ja olet. 9. Suoritushenkilöstö kalustoiheen.

Sotilaspojat. Vesala Arvi, Rasta Ahti, Pensasmaa Pentti, Matikainen Soini, Avomäki Eino, Huttunen Yrjö, Matikainen Vilho ja Tanninen Reino.

Todistus. Tämän kautta todistamme, että talollinen Matti Viskari Pyhäjärven pitäjän Porsaanmäen kylästä on tänään tuonut evakkokarjan teurastuspaikalle seuraavat elukat: 1 pessi, 1 lammas, 2 nuorta lammasta. Teuraspaino yhteensä 75 kg. Yksi keskisuuri vasikka teuraspaino 40 kg. Pyhäjärvellä 18.6.1944 Matti Vesikko Mauno Nikkanen.

Todistus. Talollinen Matti Vesikko Pyhäjärven Porsaanmäeltä on tuonut evakkokarjan teurastuspaikalle seuraavat elukat: 3 kpl vasikoita paino yhteensä 75 kg, 1 kpl iso sika paino 130 kg. Pyhäjärvellä 18.6.1944 Matti Viskari Mauno Nikkanen.

Lampaat vaunuun n:ro 200.904. Siat vaunuun n:ro 81.359 vasikka vaunuun n:ro 82. 583.

Keuruu–Multia: Noitermaa, Tolsterniemi, Jaama, Paarinat, Kiimajärvi, Porsaanmäki, Miissua, Monttua, Kalamaja ja Alakylä. Petäjävesi: Enkkua, Tiituan -Musakanlahden koulupiirit. Jyväskylä–Korpilahti: Haapaniemi, Yläjärvi, Lohijoki, Ylläppää. Jyväskylä–Muurame: Ran-

Matti Viskarin perhekuva Huittisissa joskus 1941. Istumassa vas. Aune, isä Matti, äiti Ida ja Lauri. Seisomassa vas. Jaakko, Yrjö, Verner ja Anni. Lapsista Aune (Inkinen) oli lottatehtävissä, Lauri osallistui molempiin sotiin, Verner ja Yrjö jatkosotaan. Jaakko Is-poikana ja Anni työvelvollisena osallistuivat isän kanssa kotirintamatehtäviin Porsaanmäellä, Tiitualla ja Musakanlahdessa. Perheestä elossa ovat enää Kanadassa asuvat Yrjö ja Anni.

takylä, Riiska, Sortanlahti, Vernitsa.

Jyväskylä-Uurainen: Lahnavalkama, Kelja, Rotjanlahti, Pattoinen, Salitsanranta ja Matiskala.

Myllykylä-Pylkönmäki: Pyhäkylä, Valkeamäki.

Evakkomatka 1944

Kolonna: joukkueenjohtajat: Matti Viskari, J. Laamanen, Mikko Mikonpoika Vesikko, August Vesikko, Vilho Rekonius, Jooseppi Kaasalainen, Heikki Kaasalainen, Vihtori Vanhatalo, Nestori Vanhatalo, Juho Hännikäinen, Matti Vesikko, Väinö Isopahkala.

18.6.-44 karja- ja karjanhoitajat irrottautuivat kotia samana iltana klo 22.00. 19.6.-44 tavarain ajo ja lastaus Noitermaan pysäkillä.

21.6.-44 lähtö Musakanlahdesta klo 7.00. Toin talollisenleski Anni Rouhiainen tavaroita. Yövyttiin Unnunkoskella Tuomas Kortteen talossa ja kylvetiin saunassa.

23.6.-44 lähtö Vasikkalasta klo 7.00. Ruokailu Ilmellä klo. 11.00 ja Laikon asemalla klo 15.30. Yövyttiin Simpeleellä metsässä Änkilän kylässä.

24.6.-44 lähtö Änkilästä kello 7.00. Kilometritolppa osoitti 85 km. Ruokailu Simpeleen koululla klo 8.20. Ilma sateinen. Kävimme Simpeleen kirkossa J. Laamasen, H. Kaasalaisen ja T. Hätösen kanssa. Erittäin liikututtavan saarnan piti seurakunnan kirkkoherra, ja valtavan voimakkaasti sekä liikuttavasti laulettiin saar-

nan jälkeen virsi 417. Virret: 557, 396, 376, 415, 417, 317, 344.

30.6.-44 kello 4.30 menimme Pieksämäen asemalle vaunuja odottamaan. Hevoset lastattiin vaunuun klo 8.30. Vaunun numero CD 44989 ja ajoneuvot vaunuun 201.070-S. Lastaus saatiin kuntoon klo 9.45.

Pyhäjärven kunnantointo perustetaan tilapäisesti Keuruulle.

Venäläisten suurhyökkäys Karjalan Kannaksella pysäytetty.

Elonkorjuutehtävissä Pyhäjärvellä loppukesällä 1944

Seuraavassa Matti Viskari kertoo siviiliväestön evakuoinnin jälkeisistä tapahtumista. Heinäkuun 3.päivänä 1944 kävin Myllymäen asemalla tarkastamassa Heikki Inkisen kanssa Pyhäjärven kunnanarkistoa.

4.7. Kävin Myllymäen asemalla tapaamassa kunnanhoitokunnan puheenjohtajaa Vilho Toiviaista ja hoitokunnan jäsentä Heikki Inkistä ja sovimme, että 5.7. pidetään Keuruun asemalla neuvottelu Pyhäjärven kunnantointimiston sijoittamisesta. Samalla matkustin Pihlajaveden asemalle Pyhäjärven tavaroita katsomaan. Takaisin tulin Valkeajärven aseman kautta. P. Voutilaisen perilliset, Olga Löjtönen ja P. Komosen perilliset menivät hevosilla Myllymäen asemalle hakemaan siirtoväen tavaroita.

5.7. Kävin Keuruun asemalla, jossa Vilho Toiviaisen ja Heikki Inkisen kanssa vuokrasimme Pyhäjärven kunnan toimistolle vuokrasimme huoneiston Keuruun kunnantalolta. Päivällä kävin Petäjäveden asemalla tarkastamassa tavaroiden luettelointia ja luovutusta. Petäjäveden asemalle määrätty huoltomies Mikko Tihveräinen ei ollut hoitamassa tehtävänsä. Annon Tihveräiselle kehoituksen tulla toimeensa 6.7.-44 aamulla.

12.7. Sain pojaltani Verneriltä kirjeen, jossa hän ilmoitti haavoittuneensa 7.7.-44 vastaisena yönä.

17.7. Olin Keuruun asemalla ja Pyhäjärven kunnantointimistossa, josta sain velvoituksen Jyväskylään työmiesten lähettämiseen Pyhäjärvelle.

18.7. Menin Myllymäeltä Jyväskylään. Täältä soitin Korpilahdelle miesten lähettämisestä. Neuvottelin Yrjö Rautiaisen kanssa yhdysmiesten asettamisesta Jyväskylän asemalle. Kun totesin keskustelun aikana Rautiaisen olevan sairaana neuvottelin Matti Kuisman kanssa, joka asui Muuramessa suorittamaan ko. tehtävää. Vielä samana päivänä matkustin Petäjävedelle. Ensin tarkastin Kankaan myllyn luettelot siirtoväen viljoista, joista paljon oli Pyhäjärveläisten viljoja. Omia viljojani oli: ruista 200 kg, ohraa 209 kg, vehnää 68 kg ja herneitä 67 kg. Matkustin Petäjävedelle, jossa määräsin Mikko Tih-

veräisen järjestämään Pyhäjärvelle lähtevät miehet.

20.7. Keuruulla Pyhäjärven kunnantointimistossa, josta sain määräyksen Pyhäjärvelle menoon.

24.7. Valmistelin Pyhäjärvelle lähtöäni. Läksin Liesjärveltä klo 18.00. saavuvin heinäkuun lopussa Pyhäjärvelle ja jouduin organisoimaan ja vastaamaan Tiituan ja Musakanlahden kylien elonkorjuutöitä. Perheen vanhemmat pojat olivat sodassa. Tytöistä Aune oli lottatehtävissä ja Is-pojissa oleva Jaakko-poika ja työvelvolliseksi määrätty Anni-tyttö olivat mukana satoa korjaamassa. Työvelvolliset oli majoitettu Kinnarin ja Laamasen taloissa. Työtahti oli tiukkaa. Vielä osittain kasvavaa viljaa niitettiin ja kuljetettiin eri paikoissa sijoitettuun puintipaikkaan. Illalla sentään päästiin lepäämään kun ensi oli kunnolla saunottu.

19.9. tuli iltapäivällä puhelinsanoma Kunnanesi-kuntaan. ”Välirauha solmittu. Pitäjä on tyhjennettävä asukkaista”. Työväki poistui Pyhäjärven asemalta läheneessä junassa puolenpäivän aikoihin. Kunnanesi-kunta poistui pitäjältä seuraavana päivänä.

Matti ja Jaakko Viskarin muistiinpanoista koonnut

REINO ÄIKIÄ

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvikerholla vuosikokous: Laila Innanen jatkaa puheenjohtajana

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvikerhon puheenjohtaja **Laila Innanen** toivotti avauspuheessaan kaikki osallistujat tervetulleiksi 1.2. pidettyyn vuosikokoukseen.

Vuosikokouksen puheenjohtajaksi valittiin **Leevi Hietanen** ja sihteeriksi **Pirjo Kiiala**. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin **Ritva Liski** ja **Aira Viitasalo**.

Hyväksyttiin vuosikertomus, kuultiin tuloslaskelma ja tase ja toiminnantarkastuskertomus. Myönnettiin vastuuvapaus tilivelvollisille vuodelta 2011. Vuoden 2012 toimintasuunnitelma hyväksyttiin ja tulo- ja menoarvio vahvistettiin.

Vuosikokouksen päättyä jatkettiin tarinatuokiola. Pidettiin arpajaiset, arpojen myyjänä toimi **Irja Siirtonen** vuosien kokeumuksella. Laulettiin Karjalaisten laulu ja vielä muutama muukin, nautittiin kerhon tarjoamat kahvit ja tarinoitiin.

Vuosikokouksen jälkeen pidettiin johtokunnan järjestäytymiskokous. Henkilömuutoksia ei tapahtunut, puheenjohtajana jatkaa **Laila Innanen** s. Inkinen, varapuheenjohtajana **Pentti Päiväläinen**, sihteerinä **Pirjo Kiiala** s. Kaasalainen, ra-

Tampereen seudun Pyhäjärvi-kerhon vuosikokous pidettiin 1.2.2012 Tampereen Karjala-seuran tiloissa. Kuvassa toinen oikealla Laila Innanen, joka edelleen valittiin jatkamaan kerhon puheenjohtajana.

hastonhoitajana **Leevi Hietanen** ja emäntänä **Seija Lintula** s. Jortikka. Muut jäsenet ovat **Helvi Kaltila** s. Pärssinen, **Hannu Luukkanen**, **Soini Päiväläinen** ja **Irja Siirtonen** s. Puputti. Varajäseninä ovat **Auli Ruuska** s. Kaasalainen ja **Kerttu Vesikko** s. Hassi. Toiminnantarkastajana jatkavat **Lauri Pulak-**

ka ja varalla **Veijo Nuortama**.

Kerhon kunniapuheenjohtaja on **Matti Matikainen** ja kunniajäsen **Kalevi Luukkanen**.

Toimintaan kuuluvat edelleen joka kuukausi tarinatuokiot, joista ilmoitetaan Vpl. Pyhäjärvi -lehdessä, säätiön verkkosivuilla

ja Aamulehdessä tapahtumapäivänä yhdistysten tapahtumatiedoissa. Retket ja joulujuhla kuuluvat myös edelleen ohjelmaan. Kerhon toimintaan toivotetaan tervetulleiksi pyhäjärveläiset, perheenjäsenet ja jälkeläiset.

PIRJO KIIALA

TULE MUKAAN KARJALAAN PYHÄJÄRVELLE, KÄKISALMEEN JA SORTAVALAAN 03-06.07.2012!

Majoitus puolihoidolla ihanassa Käkisalmen Mökkikylässä, Motelli Vapaa-aika, (ei portaita). Aamiaiset runsaasta noutopöydästä. Hyvä ruoka ja lämmin ilmapiiri. Saunat lämpiävät iltaisin. 04.07. kotiseutumatka Pyhäjärvelle, Sortanlahteen, Yläjärvelle, jossa mahdollisuus päästä uimaan Yläjärveen ja Laatokkaan. Retkikahvit. Iltpäivällä käydään Käkisalmen torilla. Illalla illanvietto Ravintolassa, jossa myös karaokelaulua, tanssia, yhteislaulua ym. ohjelmaa. 05.07. aamiaisen jälkeen suuntaamme kohti Sortavalaa, jossa majoitutaan Hotelli Seurahuoneelle. Kiertojoulu oppaan johdolla ja päivällinen Hotellissa. Ilta muuten vapaata. 06.07. lähtö kotimatalle aamiaisen jälkeen. Linja-auto Turun City-bussi, kuljettajana tuttu ja turvallinen Hannu Sorvari. Auto lähtee Mynämäeltä ja ottaa matkan varrelta kyytiin sopimuksen mukaan. Jos matkaan lähtee 38 henkilöä, on matkan hinta 315 euroa / henkilö. Retkievät kuuluvat hintaan. Vastuullinen matkanjärjestäjä on Matka-Mekka Uusikaupunki. Matkanvetäjänä Tampereen Pyhäjärvi-kerhon puhj. Laila Innanen o.s. Inkinen, juuret Pyhäjärven Lohijoella. Soita ja varaa matka puh.040-5049135. Matkavaraus on sitova.

Tilaa oma Pyhäjärvi- lehti

tai anna
lahjaksi
ystävälle ja
sukulaiselle.
Hinta edelleen
vain 30 euroa!

p. 040 730 2622

PYHÄJÄRVI-TUOTTEITA LAHJAKSI JA OMAAN KÄYTTÖÖN

Vaakunapaitoja edullisesti esim. lahjaksi ja asukseksi yhteisiin tilaisuuksiin juuristamme kertova Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita! Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarinaparssinen@gmail.com ja Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvalla ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy joko valkoisena tai helmenharmaana, koot S, M, L, XL, XXL. Kappalehintaa edelleen vain 12 eur/kpl, jos tilaat 10 kpl saat ne yhteishintaan 100 eur.aa. **Dokumenttielokuva** Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, VALMIINA LISÄPAINOS DVD-versiosta, hinta entinen 20 eur. **Seuran 50-vuotishistoriikki** (2007) tarjoushintaan 10 eur/kpl. Postitettaviin lähetyskseen lisätään postituskulut, myös Karjalatalolta noutamisesta voitte sopia.

VPL. PYHÄJÄRVI-SEURA RY.

Elokuvaneuvos Kari Uusitalo karjalaisten dokumenttielokuvien illassa

Tämän kevään toinen Elämää luovutetussa Karjalassa -teemailta on torstaina 15.3.12 klo 18.00-20.00 Helsingissä Karjalatalolla Käpylänkuja 1.

Teemaillalla tutustutaan luovutettuun Karjalaan dokumenttielokuvien kautta. Aiheeseen johdattelaa pyhäjärveläisjuurinen, Vpl. Pyhäjärvi-seuran kunniajäsen, elokuvaneuvos, maisteri **Kari Uusitalo** kertomalla Karjalasta elokuvien aiheena. Tilaisuudessa katsotaan vv. 1939-44 kuvattu dokumentti Muistojen järvi – Vpl. Pyhäjärven pitäjä lähiympäristöineen talvi- ja jatkosodan aikana (2007) ja dokumentti Viipuri 700 vuotta (1993)

Illan järjestävät Karjalaisten Pitäjähdistysten Liitto, Karjalan Liitto ja Ok-opintokeskus.

Vapaa pääsy

Tervetuloa!

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvikerhon maaliskuun tarinatuokio on ke 7.3.2012 klo 13.30 Koulukatu 12 kerhohuone, Tampere. Päiväkahvin lomassa mm. kevätretkiasiaa ja arpajaiset. Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerhon maaliskuun kokous pidetään torstaina maaliskuun 8. päivänä klo 13 alkaen Lahdessa Ravintola Wanhassa Herrassa, Laaksokatu 17. Muistellaan Salpausselän kisatunnelmia! Tervetuloa.

Evakkona Satakunnassa, evakkona Kiikassa. Kaikki mukaan uskirkkoisten ja pyhäjärveläisten yhteiseen tapaamiseen sunnuntaina 26.02.12 klo 15.00 Karjalatalolla Laatokkasalissa. Puheenvuorot Toivo Hinkkanen Kiikasta ja Alpo Kakko Salosta. Tervetuloa! - Pääkaupunkiseudun uusikirkkolaiset ry ja Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

Kevätkokous ja "Pyhäjärveläinen hengellinen ja aineellinen kulttuuriperintö" -pienoisseminaari seuran 55-vuotisjuhlan lauantaina 10.03.12 alkaen klo 12.00 kahvitarjoilulla Karjalatalolla Wiipuri-salissa. Tarkemmin tämän lehden tammikuun numerossa ja jäsenkirjeessä. Tervetuloa kaikki pyhäjärveläiset ja ystävämme! -Vpl Pyhäjärvi-seura ry

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston kokous pidetään lauantaina 24.3.2012 Vammalan Seurahuoneella, osoite on Puistokatu 4, Sastamala. Tähän säätiön vuosikatselmukseen kutsutaan varsinaisten ja varajäsenten lisäksi hallituksen varsinaiset ja varajäsenet, kunniapuheenjohtaja ja -jäsenet, sekä lehden päätoimittaja. Kirjallinen kokouskutsu liitteineen saapuu vähintään seitsemän päivää ennen kokousta.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**. osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: larjava@gmail.com tai 050 3425027 Saatavana myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja

Pyhäjärvi-juhlat
Huittisissa
14.-15.7.2012.

Pyhäjärvi-lehden seuraavan numeron aineistot toimitukseen **pe 9.3.2012** mennessä, kiitos.

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

VPL.PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Esko Pulakka, Salme Rintala ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasementtie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 23%